

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY
SEKCE OBRANNÉ POLITIKY A STRATEGIE

PŘÍPRAVA OBČANŮ K OBRANĚ STÁTU

**Příručka
pro učitele základních škol**

Ing. Ivan GERHÁT a kolektiv

Praha 2014

OBSAH

ÚVODNÍ SLOVO	5
URČENÍ A VYUŽITÍ PŘÍRUČKY	6
BEZPEČNOST JAKO PŘEDPOKLAD SVOBODY A PROSPERITY	8
1. BEZPEČNOSTNÍ PROSTŘEDÍ	10
2. ZAPOJENÍ ČESKÉ REPUBLIKY DO MEZINÁRODNÍCH ORGANIZACÍ A JEHO VÝZNAM.	11
3. KRIZOVÉ STAVY	17
4. BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM ČESKÉ REPUBLIKY	19
5. ARMÁDA ČESKÉ REPUBLIKY	23
6. HUMANITÁRNÍ MISE A VOJENSKÉ OPERACE V ZAHRANIČÍ	35
7. VOJENSKÁ ČINNÁ SLUŽBA	37
8. ZÁLOHA OZBROJENÝCH SIL	42
9. POVINNOSTI OBČANA PŘI OBRANĚ STÁTU	43
DŮLEŽITÉ PRÁVNÍ PŘEDPISY A JINÉ DOKUMENTY	46
DOPORUČENÉ ODKAZY	49
SOUBOR TESTOVACÍCH OTÁZEK	51

ÚVODNÍ SLOVO

Obranu státu chápeme jako soubor opatření k zajištění svrchovanosti, územní celistvosti, principů demokracie a právního státu a ochrany života obyvatel a jejich majetku před vnějším napadením. Za její zajišťování odpovídá vláda, přičemž svůj díl odpovědnosti nesou kromě institucí státní správy a územní samosprávy také samotní občané.

Občan má ze zákona povinnost podílet se na obraně státu. Tato povinnost je dána zákonem č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, který při zajišťování obrany státu před vnějším napadením ukládá povinnosti nejenom státním orgánům a územním samosprávným celkům, ale i právníkům a fyzickým osobám. Povinnost občanů bránit svou vlast nezanikla ani s profesionalizací Armády České republiky. Je proto důležité se k obraně státu průběžně a odpovědně připravovat.

Systematická, komplexní a kvalitně prováděná příprava občanů k obraně státu může výrazně přispět nejen ke zvýšení funkčnosti celého systému obrany České republiky, ale i ke zvyšování ochrany obyvatel, snižování škod na jejich majetku a zejména ke snížení ztrát na lidských životech, a to jak při vyhlášení stavu ohrožení státu v souvislosti se zajišťováním obrany před vnějším napadením a válečného stavu, tak i za dalších situací vojenského charakteru, jež se dotýkají bezpečnostních zájmů České republiky.

Příručka, kterou jste právě otevřeli, byla zpracována v širším mezirezortním pracovním kolektivu v gesci Ministerstva obrany České republiky, které přípravu občanů k obraně státu řídí a koordinuje. Je praktickým naplněním Konceptu přípravy občanů k obraně státu, kterou svým usnesením ze dne 16. ledna 2013 číslo 38 schválila vláda. Cílem této konceptu je dosáhnout takového stavu, aby každý občan cítil svou stálou spoluodpovědnost za zajišťování obrany státu a byl k obraně státu připraven.

Příručka je určena učitelům základních škol. Příprava občanů k obraně státu na tomto vzdělávacím stupni je dle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, platného od 1. září 2013, zaměřena zejména na získání základních informací o principech obrany státu a povinnostech, které občanům České republiky ve vztahu k obraně vyplývají z právních předpisů. Žáci základních škol by v průběhu výuky měli získat vědomosti důležité pro chápání otázek obrany státu, formování jejich postoje a osobní rozvoj v průběhu celého života.

Věřím, že se tato příručka stane Vaším užitečným pomocníkem při objasňování potřeby přípravy občanů – v tomto případě žáků základních škol – k obraně státu a že přispěje k dosažení cílů stanovených rámcovým vzdělávacím programem.

Mgr. Daniel Koštoval

státní tajemník Ministerstva obrany

URČENÍ A VYUŽITÍ PŘÍRUČKY

Tato příručka je určena učitelům základních škol zejména jako zdroj základních informací o tématech souvisejících s přípravou občanů k obraně státu. Je chápána jako teoretický rámec, přispívající k pochopení zásadních principů a opatření obrany státu, pokud možno se všemi vzájemnými souvislostmi.

Příručka se věnuje pouze vojenským aspektům přípravy občanů k obraně. Další oblasti, které jsou dle zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, součástí přípravy občanů k obraně státu (zejména zdravotnická příprava, příprava k civilní ochraně, zájmová činnost s technickým a sportovním zaměřením, příprava obyvatelstva k sebeobraně a vzájemné pomoci), nejsou do pomůcky zahrnuty, neboť jsou řešeny v jiných materiálech zabývajících se nevojenskými aspekty přípravy člověka na mimořádné události.

Příručka je tematicky členěna podle výstupů z učení stanovených Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání tak, aby učitelům usnadnila orientaci v základních otázkách obrany státu a poskytla jim výchozí informace pro jejich přípravu na jednotlivé vyučovací hodiny.

Příručka představuje minimální rozsah informací potřebných k výuce a k dosažení očekávaných výstupů. K získání doplňujících informací lze využít odkazy na zdroje, uvedené v jejím závěru.

Každá kapitola příručky je doplněna o náměty k diskusi a kontrolní otázky. Účelem navržených námětů k diskusi je přispět k naplňování cílů základního vzdělávání (zejména vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci, podněcovat je k tvořivému myšlení a logickému uvažování, připravovat je k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti) a k osvojování klíčových kompetencí (zejména občanské, komunikační, sociální a personální). Navržené kontrolní otázky zase slouží k ověření znalostí získaných při výuce.

V závěru příručky je učitelům k dispozici ucelený soubor otázek ve formě testu, využitelný při písemném přezkušování znalostí. U každé otázky je vyznačena jediná správná odpověď. Kontrolní test lze použít jako celek, ale vzhledem k tomu, že problematika přípravy občanů k obraně státu je začleněna do dvou vzdělávacích oblastí (Člověk a jeho svět a Člověk a společnost), je vhodnější používat jednotlivé otázky výběrově dle probíraného učiva.

Příručka nestanovuje žádné konkrétní metody a formy výuky, ty by měly být vybírány učitelem s ohledem na obsah konkrétního učiva jednotlivých ročníků a na výstupy z učení, kterých se má podle jednotlivých vzdělávacích programů dosáhnout. Učitelé je mohou volit podle svých zkušeností a s ohledem na charakter vyučovaného předmětu, mezipředmětové vazby a potřeby žáků.

Při výuce ve všech ročnících je příhodné preferovat dialog s žáky a interaktivní metody vyučování. Výhodné je podporovat samostatnou práci žáků, jejich osobní zodpovědnost

a schopnost spolupráce jednotlivců i týmů. Za vhodnou součást výuky lze považovat přípravu a prezentaci ústních nebo písemných prací a používání názorných pomůcek. Za samozřejmost je považováno opakování učiva z předchozích ročníků, rozšiřování okruhu znalostí a dovedností a využívání rozdílných forem a metod výuky.

K procvičování a upevňování učiva lze využívat hry a soutěže, návštěvy vojenských veletrhů, muzeí a akcí Armády České republiky, besedy s vojáky a válečnými veterány, ukázky techniky a činnosti Armády České republiky nebo exkurze u vojenských útvarů.

Při výuce problematiky lze využít také prezentační program Příprava občanů k obraně státu (POKOS), se kterým zástupci Ministerstva obrany průběžně navštěvují základní školy. Cílem tohoto programu je zprostředkovat setkání s příslušníky Armády České republiky a vhodnou formou vysvětlit žákům skutečnosti, které souvisejí s obranou státu, historií a tradicemi naší armády a řešením krizových situací vojenského i nevojenského charakteru. Ukázky a prezentace, které jsou určeny především pro žáky 2. stupně základních škol, se odehrávají přímo v prostorách základních škol a díky své jedinečnosti zvyšují emocionální prožitek žáků. V jejich průběhu vojáci představují Armádu České republiky a její poslání a na základě osobních zkušeností osvětlují působení armády v zahraničních operacích a misích. Žáci si mohou prohlédnout a vyzkoušet vojenskou výzbroj a výstroj, k vidění jsou zajímavé a praktické ukázky vojenských chemiků, zdravotníků, kynologů či jiných odborností.

Zprostředkování účasti příslušníků Armády České republiky na výše uvedených aktivitách podporujících a rozšiřujících proces vlastního vzdělávání mohou jednotlivé školy s dostatečným předstihem řešit s příslušnými krajskými vojenskými velitelstvími.

BEZPEČNOST JAKO PŘEDPOKLAD SVOBODY A PROSPERITY

Jedním ze základních předpokladů rozvoje země a zvyšování prosperity obyvatel je zajištění bezpečnosti. Historická zkušenost ukazuje, že státy a občané požívající výhod bezpečného prostředí mají pro svůj rozvoj znatelně lepší podmínky. Naopak země zasažené konflikty trpí kromě nedostatku bezpečnosti také sníženou infrastrukturou, sociálními nejistotami, jistou mírou chudoby, zvýšenou kriminalitou, nezájmem investorů a omezenou hospodářskou činností. V současnosti je bezpečnost vedle zdraví, svobody a uspokojení základních materiálních potřeb vnímána jako nejdůležitější kvalitativní parametr lidského života. Můžeme tedy oprávněně konstatovat, že bezpečnost, svoboda a prosperita jsou spojenými nádobami.

Česká republika zajišťuje svou bezpečnost prosazováním svých bezpečnostních zájmů. Mezi naše životní bezpečnostní zájmy patří zajištění svrchované existence, územní celistvosti a politické nezávislosti naší země a zachování všech náležitostí demokratického právního státu, včetně záruky a ochrany základních lidských práv a občanských svobod. Pro jejich zajištění a obranu je Česká republika připravena využít všech legitimních přístupů a použít všechny dostupné prostředky.

Obrana České republiky je postavena na třech pilířích: na odpovědném přístupu státu k obraně země a naplňování spojeneckých závazků, na vytváření akceschopných ozbrojených sil a na **spoluúčasti občanů v případě vážného ohrožení země**.

Obrana státu by měla být chápána nejen jako **významná občanská povinnost**, vyplývající z platného právního řádu, ale také jako silný **morální závazek**. Takové mravní povědomí občanů, založené na upřímné národní hrdosti, pochopení osobní spoluodpovědnosti za bezpečnost státu a na vůli, motivaci, odhodlání a zájmu občanů hájit se zbraní v ruce své zájmy v případném ozbrojeném konfliktu, je rozhodující pro dlouhodobé budování a udržování základních funkcí moderního státu.

Příprava občanů k obraně státu je dlouhodobým procesem, jehož realizace je v gesci státu. Občané, kteří zajištění vlastní bezpečnosti státu svěřili, však musí za tento úkol sami nést určitou odpovědnost a přistupovat k němu aktivně. Zároveň by měli akceptovat fakt, že stát, který jim při plnění svého poslání v oblasti obrany vytvořil podmínky, na ně také bude klást jisté nároky a požadavky.

Součástí procesu přípravy občanů k obraně státu je cílevědomá výchova a vzdělávání všech skupin obyvatelstva v duchu národních zájmů a vojenských tradic, poznávání vlastní historie včetně předávání využitelných zkušeností ze strany starších generací, pochopení žebříčku hodnot ve společnosti a získávání uplatnitelných vědomostí, dovedností a návyků. Upevňování občanského vědomí k obraně státu může významně přispět k vytváření pozitivního vztahu občanů k vlasti, motivovat je k širší občanské aktivitě a omezit jejich lhostejnost ke správě věcí veřejných.

Úroveň připravenosti občanů k obraně státu je odrazem kvality fungování společnosti a její kultury. Lze také říct, že připravenost, obranyschopnost, odolnost, motivace, vůle, aktivita a zdatnost státu je v přímé úměře s kvalitou těchto atributů u jeho občanů.

1. BEZPEČNOSTNÍ PROSTŘEDÍ

Prostředí ovlivňující v současné době bezpečnost České republiky je charakterizováno vysokou dynamikou změn a obtížnou lokalizací a předvídatelností hrozeb a rizik z nich vyplývajících, jejich zdrojů či případných dopadů. Na základě jeho analýzy jsou za nejpravděpodobnější hrozby považovány terorismus, šíření zbraní hromadného ničení, kybernetické útoky, nestabilita a konflikty v euroatlantickém prostoru a jeho okolí, negativní aspekty mezinárodní migrace, organizovaný zločin a korupce, ohrožení funkčnosti kritické infrastruktury, přerušení dodávek strategických surovin a energie a pohromy zapříčiněné přírodními nebo lidskými vlivy.

Pravděpodobnost ohrožení území České republiky masivním vojenským útokem je v předvídatelné budoucnosti nízká. Základní garancí tohoto příznivého stavu je členství České republiky v Severoatlantické alianci i v Evropské unii a její dobré vztahy se sousedními zeměmi.

V současné době sice v euroatlantickém prostoru dochází k prohlubování integračních a demokratizačních procesů, zároveň se však na globální úrovni zhoršuje bezpečnostní prostředí. Zkušenost z posledního vývoje na Ukrajině ukazuje, že přímé použití vojenské síly stále slouží jako nástroj k prosazování národních či skupinových zájmů a zvyšuje možnost vzniku konvenčního konfliktu nebo občanské války s dopadem na území našich aliančních spojenců. S členstvím v Severoatlantické alianci převzala Česká republika rovněž příslušný díl odpovědnosti za bezpečnost a obranu území svých spojenců v rámci systému kolektivní obrany. Naplnění tohoto závazku, tedy aktivní a spravedlivý příspěvek České republiky do systému sdílené odpovědnosti a vzájemné pomoci v rámci Severoatlantické aliance a Evropské unie, významně přispívá i k naší vlastní bezpečnosti.

Z globálního pohledu však není zanedbatelný ani potenciál asymetrických hrozeb (netradiční nevojenský postup – například terorismus, kybernetické útoky) a zvýšená možnost šíření bezpečnostních rizik i z relativně vzdálených oblastí, kde probíhají místní či regionální konflikty. Nárůst dopadů těchto trendů na bezpečnost České republiky a jejích spojenců nelze vyloučit.

Náměty k diskusi:

- a) Jak mohou hrozby šířené ze vzdálených oblastí ovlivnit naši bezpečnost?
- b) Jak vnímáte současnou bezpečnostní situaci České republiky?

Možné otázky:

1. Jaké hrozby jsou pro ovlivnění bezpečnosti v České republice nejpravděpodobnější?
2. Jaká je v dnešní době pravděpodobnost vojenského napadení České republiky?
3. Co přispívá k nízké pravděpodobnosti vojenského útoku proti České republice?

2. ZAPOJENÍ ČESKÉ REPUBLIKY DO MEZINÁRODNÍCH ORGANIZACÍ A JEHO VÝZNAM

Vzhledem ke své geopolitické poloze, mocenské váze a charakteru hospodářství dává Česká republika přednost mnohostranným aktivitám v rámci mezinárodních organizací a dalších uskupení států, které podporují mírové řešení konfliktů, principy mezinárodního práva, kolektivní přístup k bezpečnosti a vzájemně výhodnou hospodářskou spolupráci.

Z pohledu zajišťování bezpečnosti a obrany je pro Českou republiku významné členství v Organizaci Severoatlantické smlouvy, Evropské unii, Organizaci spojených národů a v Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě. Cíle těchto mezinárodních organizací se přes jejich rozdílné poslání a geografický záběr vzájemně doplňují a vytvářejí základní bezpečnostní a obranný rámec pro své členské země.

2.1 Organizace Severoatlantické smlouvy (NATO)

Organizace Severoatlantické smlouvy (zkráceně Severoatlantická aliance) vznikla v dubnu 1949 a v současnosti má 28 členů (Albánie, Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Francie, Chorvatsko, Island, Itálie, Kanada, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Německo, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené státy americké, Španělsko, Turecko a Velká Británie).

Obrázek č. 1: Mapa členských zemí Severoatlantické aliance

Základním posláním Severoatlantické aliance je ochrana svobody a bezpečnosti všech jejích členů politickými i vojenskými prostředky. Členské země zajišťují obranu své suverenity a územní celistvosti prostřednictvím tzv. kolektivní obrany. Z tohoto pohledu je klíčovým článkem 5 Severoatlantické smlouvy, podle kterého smluvní strany považují ozbrojený útok proti jedné nebo několika z nich za útok proti všem a zavazují se v takovém případě přispět na pomoc napadeným členům.

„Smluvní strany se dohodly, že ozbrojený útok proti jedné nebo více z nich v Evropě nebo v Severní Americe bude považován za útok proti všem, a proto se dohodly, že dojde-li k takovému ozbrojenému útoku, každá z nich, uplatňujíc právo na individuální nebo kolektivní sebeobranu uznané článkem 51 Charty Organizace spojených národů, pomůže smluvní straně nebo stranám takto napadeným tím, že neprodleně podnikne sama a v součinnosti s ostatními stranami takovou akci, jakou bude považovat za nutnou, včetně použití ozbrojené síly, s cílem obnovit a zachovat bezpečnost severoatlantického prostoru.“

Severoatlantická smlouva, čl. 5

Česká republika (společně s Maďarskem a Polskem) je členem Severoatlantické aliance od 12. března 1999. Členství v této organizaci přináší výhody kolektivního zajištění vlastní obrany a bezpečnosti, nesnímá však z České republiky její prvotní odpovědnost za budování účinného systému obrany státu a za vlastní obranu a vytváří závazek přispívat ke společné obraně a bezpečnosti spojenců.

Aktivní účast České republiky v systému kolektivní obrany Severoatlantické aliance představuje hlavní garance a východiska pro zajištění obrany a posilování bezpečnosti. Česká republika proto nasazuje jednotky svých ozbrojených sil do operací mimo vlastní území, a to v rámci širšího úsilí mezinárodního společenství a v souladu s principy mezinárodního práva. Zároveň se z důvodu posílení soudržnosti a schopnosti nasazení v kolektivní vojenské akci zúčastňuje vybraných vojenských cvičení.

Náměty k diskusi:

- a) Jaký význam má členství České republiky v Severoatlantické alianci? Jaké výhody přináší?
- b) Za jakých okolností lze například využít článek 5 Severoatlantické smlouvy o kolektivní obraně?

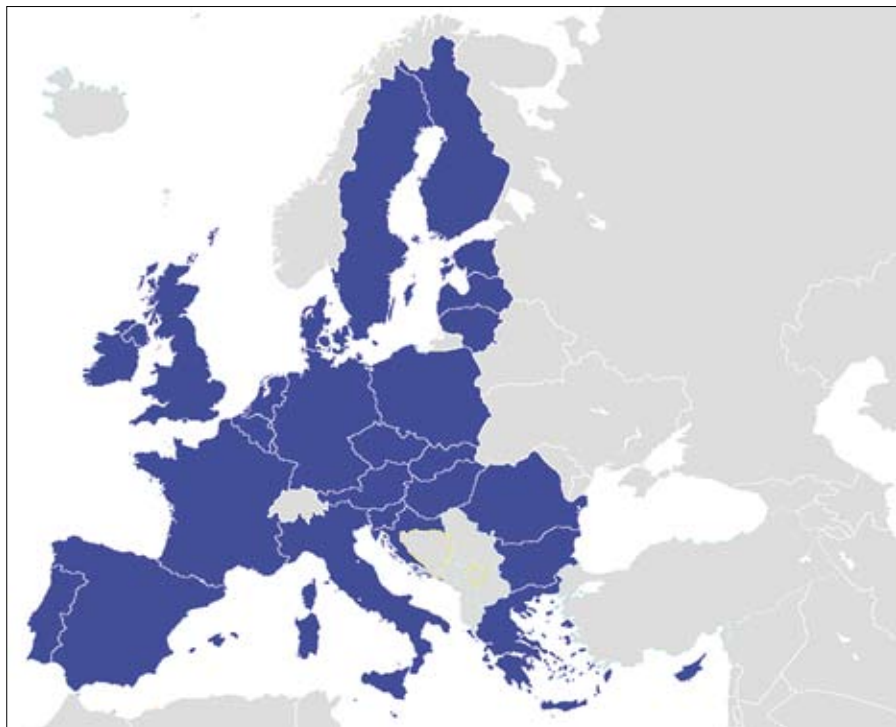
Možné otázky:

1. Co je Severoatlantická aliance a jaké je její poslání?
2. Kolik členů má Severoatlantická aliance?
3. Který ze sousedů České republiky není členem této organizace?
4. Co to je kolektivní obrana a kdy by byla použita?

2.2 Evropská unie (EU)

Evropská unie je politické a ekonomické uskupení, které vzniklo v roce 1993. Navazuje na činnost Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO) a Evropského hospodářského společenství (EHS), mezinárodních organizací, které byly založeny v padesátých letech 20. století. V současné době má 28 členů (Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko a Velká Británie); většina z nich (23) je zároveň členem Severoatlantické aliance. Česká republika je členem Evropské unie od 1. května 2004. Ke stejnému dni se mimo jiné jejími členy staly také Maďarsko, Polsko, Slovensko, Slovinsko a pobaltské státy.

Obrázek č. 2: Mapa členských zemí Evropské unie

Z pohledu zajištění bezpečnosti a obrany je velmi významné zapojení České republiky do Společné bezpečnostní a obranné politiky Evropské unie (Common Security and Defence Policy, CSDP). Ta poskytuje rámec, jehož prostřednictvím Evropská

unie a její členské země koordinují své kroky s cílem chránit nezávislost a celistvost Evropské unie, udržovat mír a posilovat bezpečnost, rozvíjet a upevňovat demokracii a podporovat dodržování lidských práv a základních svobod.

Podobně jako v případě Severoatlantické aliance i členové Evropské unie při naplňování své společné bezpečnostní a obranné politiky jsou na základě klauzule o kolektivní sebeobraně uvedené v Lisabonské smlouvě zavázáni si v případě ozbrojeného napadení pomáhat.

„Pokud se členský stát stane na svém území cílem ozbrojeného napadení, poskytnou mu ostatní členské státy pomoc a podporu všemi prostředky, které jsou v jejich moci, v souladu s článkem 51 Charty Organizace spojených národů. Tím není dotčena zvláštní povaha bezpečnostní a obranné politiky některých členských států.“

Lisabonská smlouva, čl. 42, odst. 7

V rámci své společné bezpečnostní a obranné politiky se Evropská unie formou misí a operací vojenského a civilního charakteru angažuje v oblastech, kde je žádoucí zapojení vnějších aktérů. Zahraniční mise a operace uskutečňované v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky jsou významným nástrojem Evropské unie k zajištění své vlastní bezpečnosti a nezanebatelným příspěvkem ke stabilitě v jejím okolí a krizových regionech. Je možné je členit na humanitární a záchranné mise, mise pro předcházení konfliktům a k udržení míru, mise bojových jednotek k řešení krize včetně nastolování míru, poradní a pomocné mise ve vojenské oblasti a stabilizační operace po ukončení konfliktů. Česká republika se na těchto misích významným způsobem podílí.

Náměty k diskusi:

- a) Proč je pro Českou republiku významné zapojení do Společné bezpečnostní a obranné politiky Evropské unie?

Možné otázky:

1. Co je cílem Společné bezpečnostní a obranné politiky Evropské unie?
2. Kolik členů má Evropská unie?
3. Který ze sousedů České republiky je členem této organizace?

2.3 Organizace spojených národů (OSN)

Organizace spojených národů byla založena v roce 1945; mezi 51 zakládajícími členy bylo i tehdejší Československo. V současné době má Organizace spojených národů 193 členských států. K jejím hlavním úkolům patří udržování míru ve světě a rozvoj přátelských vztahů mezi národy. Důležitým a pro veřejnost jasně viditelným nástrojem pro naplňování tohoto cíle jsou její mírové mise, vedené za účelem nastolení nebo udržení míru. Vojáci a pozorovatelé nasazení v těchto misích nosí modré přilby či barety, jejich technika má vždy bílou barvu a je opatřena znkem Organizace spojených národů. Právní rámec pro tyto mise je dán Chartou Organizace spojených národů.

Česká republika se od svého vzniku v roce 1993, zejména prostřednictvím Armády České republiky, ale také Policie České republiky, podle svých možností a schopností aktivně zapojuje do výše uvedených mírových misí.

Náměty k diskusi:

a) Jaký význam má pro Českou republiku členství v Organizaci spojených národů?

Možné otázky:

1. Jaké jsou hlavní úkoly Organizace spojených národů?
2. Kolik členů má Organizace spojených národů?
3. Podle čeho na obrázku či ve skutečnosti poznáte vojáka nebo techniku Organizace spojených národů?

2.4 Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE)

Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě vznikla v roce 1995 transformací Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. Má 57 členů; kromě evropských států (včetně České republiky) sdružuje také Spojené státy americké, Kanadu i některé středoasijské a zakavkazské země. Jak vyplývá z názvu organizace, jejím hlavním cílem je zajistit mír a prohloubit spolupráci mezi evropskými státy. Činnost Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě je zaměřena na prevenci konfliktů, krizový management a postkonfliktní rekonstrukci.

Náměty k diskusi:

- Jaké jsou základní rozdíly mezi Severoatlantickou aliancí, Evropskou unií, Organizací spojených národů a Organizací pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (z pohledu geografického, zaměření, členství)?
- Jaký význam má pro Českou republiku členství v Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě?

Možné otázky:

- Jaké je poslání Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě?
- Jsou členy této organizace také neevropské země? Které?

3. KRIZOVÉ STAVY

Krizová situace je mimořádná událost, při které jsou ohroženy zájmy či statky státu a jeho občanů, jejich životy, zdraví a důležité hodnoty nebo životní prostředí a hrozící nebezpečí nelze odvrátit a způsobené škody odstranit běžnou činností. Může být vyvolána činností člověka nebo způsobena přírodními vlivy.

V případě vzniku krizové situace na území České republiky lze vyhlásit **krizový stav**. V době vyhlášení krizového stavu mohou být omezena některá občanská práva a svobody uvedené v Listině základních práv a svobod. Například za nouzového stavu a stavu ohrožení státu je vláda oprávněna omezit vlastnické a užívací právo právnických a fyzických osob k majetku nebo právo na svobodu pohybu a pobytu v prostoru, který byl postižen krizovou situací. Vláda je musí vymezit v okamžiku vyhlášení krizového stavu. Rozhodnutí o vyhlášení všech krizových stavů se zveřejňuje v hromadných sdělovacích prostředcích.

Současný právní řád rozlišuje čtyři krizové stavy odstupňované podle závažnosti a rozsahu nebezpečí, na která reagují.

Stav nebezpečí může být vyhlášen, jsou-li **ohroženy životy, zdraví, majetek a životní prostředí a nejedná se o ohrožení značného rozsahu**. Vyhláší se pouze tehdy, když ohrožení není možné odvrátit běžnou činností věcně odpovědných úřadů a orgánů a působením složek integrovaného záchranného systému. Stav nebezpečí **vyhláší hejtman příslušného kraje nebo v případě hlavního města Prahy primátor**, a to pro celý kraj nebo jeho část, nejdéle však na dobu 30 dnů. Uvedenou dobu lze prodloužit jen se souhlasem vlády. Typickým důvodem pro vyhlášení stavu nebezpečí je živelní katastrofa (například povodeň nebo sněhová kalamita).

Po vyhlášení tohoto stavu může být fyzickým i právnickým osobám uloženo podílet se na pracovní výpomoci nebo poskytnout věcné prostředky. Hejtman může zároveň vydat rozhodnutí o realizaci či boření staveb nebo o provádění terénních úprav.

Nouzový stav je vyhlášován v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které **ve značném rozsahu** ohrožují životy, zdraví, majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek. **Vyhláší jej vláda**, a to pro celé území státu nebo jeho část na dobu nejdéle 30 dnů. Uvedená doba může být prodloužena po předchozím souhlasu Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky.

Stav nebezpečí a nouzový stav lze vyhlásit pouze při vzniku krizové situace, která nesouvisí se zajišťováním obrany.

Stav ohrožení státu může vyhlásit Parlament České republiky, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy. Vyhláší se na území celého státu nebo na omezeném území státu; doba jeho trvání není omezena. Stav ohrožení státu lze vyhlásit **v případě vzniku vojenské i nevojenské krizové situace**.

Válečný stav může vyhlásit Parlament České republiky, je-li Česká republika napadena nebo je-li potřeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení. Vyhláší se na území celého státu; doba jeho trvání není omezena. Válečný stav lze vyhlásit **pouze v případě vzniku vojenské krizové situace**.

Po vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu bude omezeno cestování osob podléhajících branné povinnosti do zahraničí. Proběhne doplnění osob, techniky a materiálu vybraných útvarů ozbrojených sil a bude zahájeno odvodní řízení.

Krizový stav	Vyhlašující orgán	Důvod	Platí pro území	Doba trvání
STAV NEBEZPEČÍ	hejtman kraje, primátor hl. města Prahy	■ živelní pohromy ■ ekologické havárie ■ průmyslové havárie ■ nehody a jiné nebezpečí – nedosahuje značného rozsahu	celý kraj nebo jeho část	nejdéle 30 dnů, lze prodloužit
NOUZOVÝ STAV	vláda	■ živelní pohromy ■ ekologické havárie ■ průmyslové havárie ■ nehody a jiné nebezpečí – značný rozsah	celý stát nebo jeho část	nejdéle 30 dnů, lze prodloužit
STAV OHROŽENÍ STÁTU	Parlament České republiky	■ bezprostřední ohrožení: – svrchovanosti státu – územní celistvosti státu – demokratických základů	celý stát nebo jeho část	neomezeně
VÁLEČNÝ STAV	Parlament České republiky	■ napadení České republiky ■ plnění smluvních závazků o společné obraně	celý stát	neomezeně

Obrázek č. 3: Stručný přehled krizových stavů

Náměty k diskusi:

- a) Co je smyslem vyhlásování krizových stavů?
- b) Porovnejte jednotlivé krizové stavy a diskutujte o tom, v jaké konkrétní situaci mohou být vyhlášeny.
- c) Mohou být v době trvání krizového stavu omezena některá základní práva a svobody občanů?

Možné otázky:

1. Jaké krizové stavy znáte?
2. Který stav může být vyhlášen v případě nevojenské i vojenské krizové situace?
3. Z jakých důvodů může být vyhlášen válečný stav?
4. Kde se určitě dozvíte, že byl vyhlášen krizový stav?

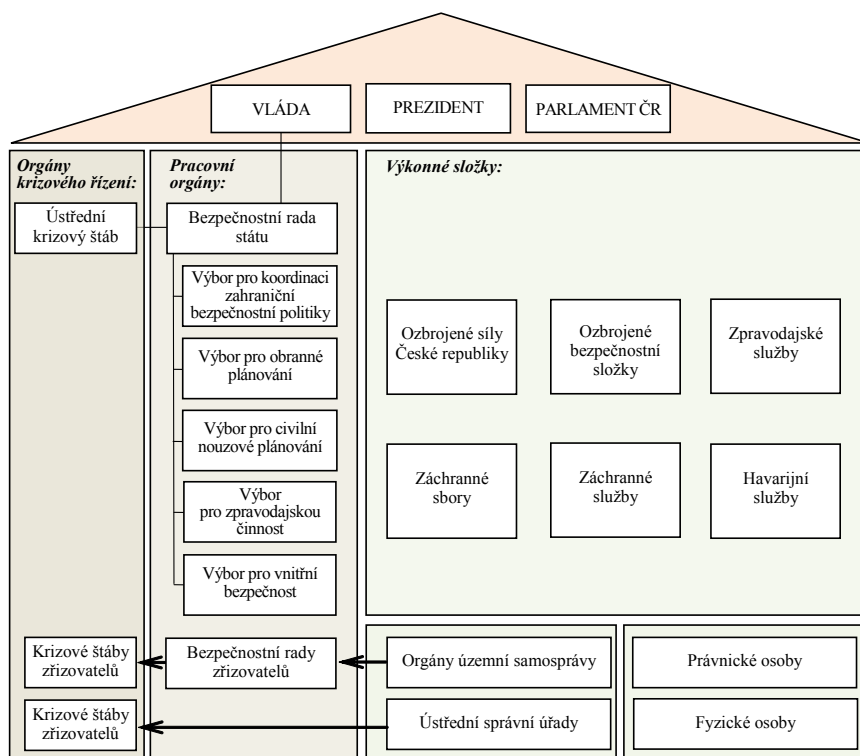
4. BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM ČESKÉ REPUBLIKY

4.1 Určení a funkce

K zajištění svých bezpečnostních zájmů vytváří Česká republika hierarchicky uspořádaný bezpečnostní systém. Funkční bezpečnostní systém je nástrojem pro účinné zvládnutí krizových situací vojenského i nevojenského charakteru, zajišťuje také jejich včasnou identifikaci, varování a přípravu na ně. Bezpečnostní systém musí neustále reagovat na měnící se bezpečnostní prostředí a vznikající hrozby.

Základní funkce bezpečnostního systému České republiky je řízení a koordinace činnosti všech složek, orgánů a osob odpovědných za zajišťování bezpečnostních zájmů České republiky.

4.2 Struktura

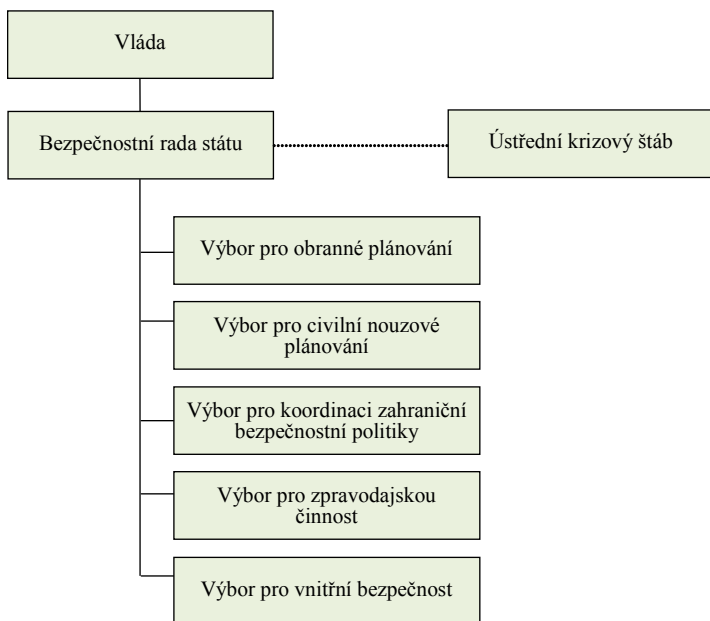
Obrázek č. 4: Struktura bezpečnostního systému České republiky

Bezpečnostní systém tvoří prezident republiky, Parlament České republiky, vláda, Bezpečnostní rada státu a její pracovní orgány, ústřední správní úřady, krajské a obecní úřady, ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, zpravodajské služby, záchranné sbory, záchranné služby a havarijní služby. Za řízení a funkčnost bezpečnostního systému je odpovědná vláda.

4.3 Role vybraných prvků bezpečnostního systému České republiky

Prezident republiky je vrchním velitelem ozbrojených sil. Schvaluje základní vojenské řády, jmenuje a odvolává náčelníka Vojenské kanceláře prezidenta republiky, propůjčuje čestné nebo historické názvy a bojové prapory vojenským útvarům a zařizováním.

Parlament České republiky schvaluje zákony týkající se bezpečnosti. Rozhoduje o vyhlášení stavu ohrožení státu a válečného stavu. Vyslovuje souhlas s vysláním ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky a s pobytem ozbrojených sil jiného státu na našem území na dobu delší 60 dnů.

Obrázek č. 5: Pracovní orgány vlády

Vláda je nositelem odpovědnosti za obranu státu. Rozhoduje o základních opatřeních přípravy státu k obraně a řídí plánování obrany státu. Rozhoduje o vyslání ozbrojených sil České republiky mimo území státu a o pobytu ozbrojených sil jiného státu na našem území, a to nejdéle na dobu 60 dnů.

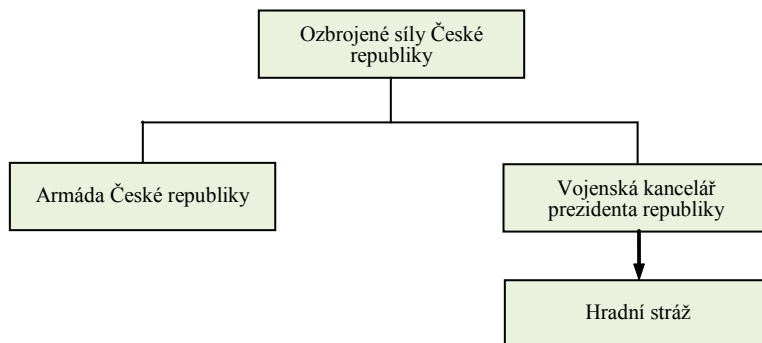
Pracovním orgánem vlády pro koordinaci problematiky bezpečnosti České republiky a přípravu návrhů k jejímu zajišťování je **Bezpečnostní rada státu**, která má pět **stálých pracovních výborů**. Opatření k plánování a zajištění obrany České republiky řeší **Výbor pro obranné plánování**, jehož předsedou je ministr obrany.

Pracovním orgánem vlády pro řešení krizových situací je **Ústřední krizový štáb**. Za krizových situací nevojenského charakteru je předsedou ústředního krizového štábu ministr vnitra. V případě vnějšího vojenského ohrožení České republiky, při plnění spojeneckých závazků v zahraničí a při účasti ozbrojených sil České republiky v mezinárodních operacích na obnovení nebo udržení míru tomuto štábu předsedá ministr obrany.

K zajišťování své bezpečnosti vytváří Česká republika ozbrojené síly. **Ozbrojené síly České republiky** se člení na Armádu České republiky, Vojenskou kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž.

Základním úkolem ozbrojených sil je připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení. Ozbrojené síly plní rovněž úkoly, které vyplývají z mezinárodních smluvních závazků České republiky o společné obraně proti napadení.

Ozbrojené síly se podílejí na činnostech ve prospěch míru a bezpečnosti, a to zejména účastí v operacích na podporu a udržení míru a při záchranných a humanitárních akcích. S ozbrojenými silami jiných států spolupracují na základě mezinárodních smluv.

Obrázek č. 6: Členění ozbrojených sil České republiky

Náměty k diskusi:

- a) Proč musí mít Česká republika svůj vlastní bezpečnostní systém?
- b) Proč je důležité bezpečnostní systém neustále zdokonalovat?
- c) Proč potřebuje vláda pracovní orgány, jako je Bezpečnostní rada státu a její výbory?

Možné otázky:

- 1. K čemu slouží bezpečnostní systém?
- 2. Které prvky jsou součástí bezpečnostního systému České republiky?
- 3. Kdo je odpovědný za bezpečnost státu a za řízení bezpečnostního systému České republiky?
- 4. Jaký je základní úkol ozbrojených sil České republiky?
- 5. Kdo je vrchním velitelem ozbrojených sil České republiky?
- 6. Armáda České republiky je hlavní složkou ozbrojených sil České republiky. Znáte i ostatní složky ozbrojených sil?
- 7. K čemu slouží Ústřední krizový štáb?

5. ARMÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

Armáda České republiky je hlavní složkou ozbrojených sil České republiky. Postavení, úkoly a členění ozbrojených sil České republiky upravuje zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky. Velení armádě podle tohoto zákona zabezpečuje Generální štáb Armády České republiky, v jehož čele stojí náčelník Generálního štábu. Od roku 2005 je naše armáda plně profesionální.

Současné české ozbrojené síly navazují ve svém poslání na starší i mladší historické tradice, především však na ty, které jsou spjaty s našimi dějinami posledních přibližně sta let.

5.1 Historie armády

Základy československé armády byly formovány již **v průběhu první světové války**. K jejímu vytvoření aktivně přispěli vojáci československých legií, kteří se po skončení bojů v Itálii, Francii, Rusku a na Balkáně vrátili zpět do vlasti a stali se páteří nově budovaných československých ozbrojených sil. První jednotky rodící se nezávislé československé armády přísahaly věrnost budoucí republice ve francouzském městečku Darney dne 30. června 1918. Francouzská vláda tehdy oficiálně uznala právo

Čechoslováků na samostatný stát. Od roku 2002 je proto 30. červen slaven jako Den ozbrojených sil. Čeští legionáři se pro svoje hrdinství, obětavost, spolehlivost a vojenské umění stali vzorem pro další generace československých vojáků.

V období mezi světovými válkami patřila československá armáda k nejlépe vyzbrojeným. Po modernizaci výzbroje a obranného systému ve druhé polovině 30. let se naše ozbrojené síly vyznačovaly výjimečným vlasteneckým odhodláním k obraně země a na dnešní poměry obrovskými početními stavby. Jak ukázala mobilizace v roce 1938, armáda byla připravena.

Po podpisu mnichovské dohody v roce 1938 došlo ke ztrátě pohraničních opevnění a armáda se podílela na zajištění nových státních hranic. V roce 1939 byla země anektována nacistickým Německem a vznikl Protektorát Čechy a Morava. Slovensko vytvořilo samostatný stát. Československá armáda byla rozpuštěna.

Druhá světová válka, ve které získaly bojové zkušenosti na straně spojenců desetitisíce československých dobrovolníků, představuje bohatý zdroj pozitivních příkladů pro dnešní české ozbrojené síly. Například v řadách Královského vojenského letectva Velké Británie sloužily tisíce československých letců a příslušníků pozemního personálu. Několik stovek z nich za své odhodlání zaplatilo životem. Za symbolické vyvrcholení zapojení československých letců do války je považována jejich účast v bitvě o Británii. Na severoafrické frontě zase českoslovenští vojáci prokázali své hrdinství při obraně přístavu Tobruk proti přesile německých a italských obléhatelů. Desítky tisíc vojáků 1. československého armádního sboru se s obrovskými ztrátami účastnily těžkých bojů na východní frontě a vyznamenaly se v řadě bitev na území tehdejšího

Sovětského svazu od Sokolova až po Duklu a následně i na území osvobozovaného Československa. V závěrečné fázi války se Československá samostatná obrněná brigáda účastnila osvobozování západní Evropy, včetně obléhání přístavu Dunkerque.

Mnozí vojáci a důstojníci bývalé československé armády se zapojili i do **domácího protinacistického odboje** nebo působili v partyzánském hnutí. Domácí odboj byl podporován československou exilovou vládou v Londýně, která do okupované vlasti vyslala řadu speciálně vycvičených paradesantních skupin. Českoslovenští výsadkáři Jozef Gabčík a Jan Kubiš se úspěšným atentátem na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha v Praze (1942) zapsali do dějin. Vojáci patřili k nejaktivnějším odbojářům až do konce války. V květnu 1945 se také zapojili do povstání v Praze i dalších městech.

Po roce 1948, kdy moc v Československu převzali komunisté, došlo k výrazným změnám i v armádě. Více než polovina důstojníků byla propuštěna a někteří vojáci perzekvováni. V rámci politických procesů byli souzeni zejména ti, kteří za druhé světové války bojovali v západní Evropě, výjimkou však nebylo ani stíhání vojáků bojujících na frontě východní. Řada bývalých vojáků byla odsouzena k trestu smrti. V roce 1954 byl název Československá armáda změněn na Československá lidová armáda (ČSLA). Ta byla od roku 1955 součástí vojenského paktu zemí pod kontrolou Sovětského svazu, tzv. Varšavské smlouvy.

Po změně režimu v listopadu 1989 došlo k opětovnému přejmenování naší armády na Československá armáda. Po zániku Československa k 31. prosinci 1992 se rozdělila na Armádu České republiky a Armádu Slovenské republiky.

K doplnění znalostí o historii armády a seznámení se s její dobovou i současnou technikou je možné navštívit Armádní muzeum Žižkov, Letecké muzeum Kbely a Vojenské technické muzeum Lešany. Vstup do muzeí je zdarma.

Náměty k diskusi:

- a) Jaký film o armádě či vojácích jste viděli? O čem byl?
- b) Četli jste nějakou knihu o armádě nebo o vojácích? O čem byla?
- c) Znáte nějaké významné osobnosti spojené s historií naší armády?
- d) Navštívili jste nějaké vojenské muzeum? Co vás tam nejvíce zaujalo?
- e) Zúčastnili jste se nějaké akce pro veřejnost, kterou organizovala Armáda České republiky?
- f) Vyhledejte na internetu, kde vznikly a kde bojovaly československé legie v období první světové války.

Možné otázky:

1. Jaké jsou důležité mezníky historie naší armády?
2. Kdy a proč slavíme Den ozbrojených sil?
3. Kde a v průběhu jakého válečného konfliktu bojovali příslušníci 1. československého armádního sboru?
4. Kdo a kde provedl atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha?

5.2 Poslání a úkoly Armády České republiky

Armáda České republiky je určena k obraně státu proti vnějšímu vojenskému napadení. Může se podílet na plnění úkolů v rámci zahraničních operací k udržení či nastolení míru a k obraně ve smyslu závazků, které pro Českou republiku vyplývají z Charty Organizace spojených národů, ze Severoatlantické smlouvy a dalších mezinárodních smluv.

5.3 Úloha Armády České republiky při řešení nevojenských krizových situací

Armáda České republiky může být použita také **k podpoře civilních orgánů na území státu v rámci integrovaného záchranného systému (IZS)**. V tomto případě může být nasazena k záchranným pracím při pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí či k likvidaci jejich následků. Jedná se zejména o povodně, rozsáhlé lesní požáry, sněhové kalamity, zemětřesení a průmyslové nebo ekologické havárie s rozsáhlým chemickým, biologickým a radiačním ohrožením.

Pomoc Armády České republiky se ukázala jako důležitá při opakované likvidaci následků povodní v posledních letech, zejména při rozsáhlých záplavách v roce 1997 a 2002. Také během červnových povodní v roce 2013 byli příslušníci Armády České republiky nasazeni ve více než 70 obcích, kde pomáhali se stavbou protipovodňových

zábran, se zabezpečovacími pracemi na vodních tocích a objektech a s odstraňováním škod způsobených velkou vodou. K likvidaci následků těchto záplav vyslala armáda dva tisíce kusů techniky.

Armáda České republiky je připravena i k **posílení Policie České republiky** v souvislosti s potřebou zajistit vnitřní pořádek a bezpečnost (terorismus, rozsáhlá kriminalita, ohrožení demokratických základů státu, havárie v jaderných elektrárnách) a v případě migračních vln velkého rozsahu (zajišťování ochrany státních hranic). Může se jednat například o posílení pořádkové služby nebo o výpomoc s regulací dopravy. Konkrétním příkladem je společné hlídkování v době zasedání Mezinárodního měnového fondu a Světové banky v Praze v září 2000, na letištích a u důležitých objektů po teroristických útocích na USA v září 2001, střezení majetku při povodních nebo zabezpečování ochrany obyvatelstva při asanaci rybníka Jordán v Táboře.

Náměty k diskusi:

- a) Jaký význam má pro stát existence vlastní armády?
- b) Proč je důležité mít dobře vycvičenou a připravenou armádu?
- c) Setkali jste se osobně s krizovou situací, kterou pomáhali řešit příslušníci Armády České republiky?
- d) Znáte někoho ve svém okolí, kdo se podobné akce zúčastnil, a hovořili jste s ním o tom?

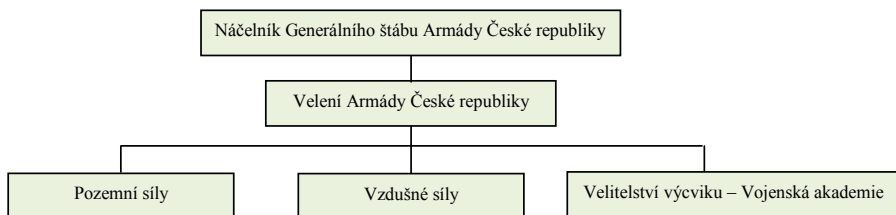
Možné otázky:

1. K čemu slouží Armáda České republiky? Jaká je její hlavní funkce?
2. Jaké úkoly plní Armáda České republiky mimo území státu?
3. Může Armáda České republiky pomáhat při odstraňování následků živelních pohrom? Kdy a jak?
4. Při jakých dalších krizových situacích nevojenského charakteru může Armáda České republiky pomáhat?

5.4 Struktura Armády České republiky

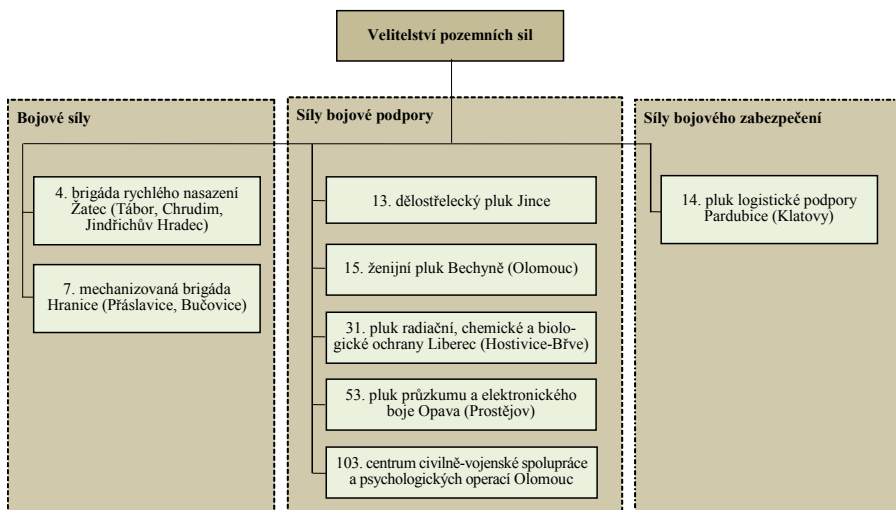
Armádu České republiky tvoří pozemní síly, vzdušné síly a Velitelství výcviku – Vojenská akademie.

Obrázek č. 7: Členění Armády České republiky

5.5 Pozemní síly Armády České republiky

Pozemní síly jsou určeny k použití na území České republiky i mimo něj. Mezi jejich hlavní úkoly patří vedení obranné a útočné bojové činnosti, ochrana komunikací, objektů a prostorů mimo oblast přímé bojové činnosti, monitorování situace v přiděleném prostoru, udržování klidu a pořádku a ochrana civilního obyvatelstva při mírových a zahraničních operacích mimo území státu, posílení ochrany státní hranice,

Obrázek č. 8: Struktura pozemních sil Armády České republiky

střežení důležitých objektů na území státu a plnění úkolů ve prospěch integrovaného záchranného systému a Policie České republiky.

Hlavní údernou sílu pozemních sil představují bojové síly, které jsou tvořeny dvěma brigádami. Do struktury pozemních sil dále patří síly bojové podpory a síly bojového zabezpečení.

Pozemní síly dnes disponují většinou moderní technikou a výzbrojí. K základní výzbroji patří bojová obrněná vozidla, tanky, minomety, lehké zbraně, granátomety a přenosné protitankové prostředky. Příslušníci pozemních sil plní náročné úkoly v různorodém terénu za všech klimatických podmínek. Výcvik je založen na výborné psychické a fyzické připravenosti vojenských profesionálů. Vojáci zvládají prvky bojového umění Musado, základy slaňování, horolezectví, překonávání přírodních a umělých překážek, učí se provádět přesuny na velké vzdálenosti, vést boj jednotlivce i skupiny a pohybovat se v neznámém terénu ve dne i v noci. Dále se zaměřují na efektivní ovládání jim svěřené techniky a zbraní.

Příslušníci pozemních sil trvale prokazují svoji profesionalitu v náročných zahraničních humanitárních misích, vojenských operacích a při cvičeních armád Severoatlantické aliance. Účastnili se například mise Organizace spojených národů United Nations Protection Force (UNPROFOR), mírových operací Severoatlantické aliance Implementation Force (IFOR), Kosovo Force (KFOR), Stabilisation Force (SFOR) v zemích bývalé Jugoslávie (Bosna a Hercegovina, Kosovo) či operace International Security Assistance Force (ISAF) v Afghánistánu.

Na území České republiky jsou vojáci pozemních sil často nasazováni na podporu integrovaného záchranného systému při živelních pohromách (zejména při povodních nebo sněhových kalamitách) a významně se podílejí na záchraně lidských životů a majetku i na následné likvidaci škod.

Pozemní síly Armády České republiky se pravidelně prezentují na veřejnosti. Nejznámější je tradiční akce Den pozemního vojska Bahna, které se každoročně zúčastňují desetitisíce návštěvníků (například v roce 2014 jich bylo více než 50 000). Divákům je zde představováno široké spektrum činností a odborností vojenských profesionálů. Akce, na níž je prezentována připravenost armády k obraně teritoria České republiky a jejích občanů, je doprovázena atraktivními ukázkami současné i historické vojenské techniky.

Náměty k diskusi:

- a) Kde například můžete vidět ukázky techniky pozemních sil? Byli jste na podobné akci?
- b) Uveďte příklady použití pozemních sil při živelních pohromách.

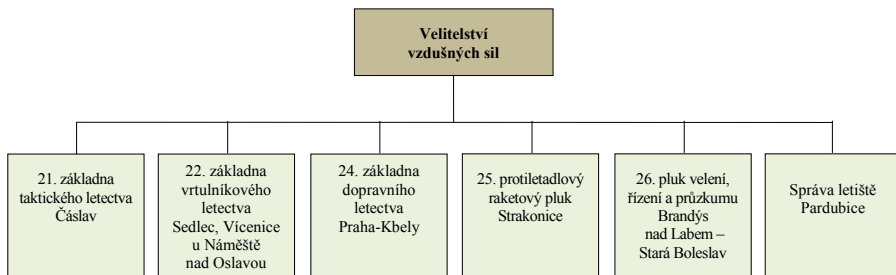
Možné otázky:

1. Kdo zabezpečuje velení Armádě České republiky?
2. Jaké jsou hlavní úkoly pozemních sil Armády České republiky?
3. Na čem je založen výcvik příslušníků pozemních sil a co všechno vojáci zvládají?

5.6 Vzdušné síly Armády České republiky

Vzdušné síly zabezpečují suverenitu a územní celistvost České republiky. Jejich hlavním úkolem je obrana vzdušného prostoru státu. K tomuto cíli směřuje i výcvik leteckého, technického a zabezpečujícího personálu. Vzdušné síly jsou vyzbrojeny nadzvukovými letouny JAS-39 Gripen, lehkými bitevníky L-159 ALCA, bojovými a dopravními vrtulníky a dopravními letouny (například W-3A Sokol a Airbus A-319).

Obrázek č. 9: *Struktura vzdušných sil Armády České republiky*

V případě ozbrojeného konfliktu jsou vzdušné síly určeny k vybojování vzdušné nadvlády, bojové podpoře pozemních sil, průzkumu a zajištění vzdušné přepravy a zásobování vojsk.

V míru zabezpečují vzdušné síly kromě obrany vzdušného prostoru státu rovněž službu pátrání a záchrany určenou k pomoci posádkám letounů v nouzi, leteckou záchrannou službu ze stanoviště Plzeň-Líně, lety ve prospěch Institutu klinické a experimentální medicíny, jakož i přepravu ústavních a vládních činitelů. V rámci integrovaného záchranného systému pomáhají při katastrofách a živelních pohromách.

V rámci závazků vůči Severoatlantické alianci **nasazují hotovostní letouny pro ochranu vzdušného prostoru spojenců** (pobaltské státy a Island) a **zúčastňují se mezinárodních operací a spojeneckých cvičení**. V nedávné době byla například česká vrtulníková jednotka nasazena v operaci ISAF v Afghánistánu.

Letecká pátrací a záchranná služba (Search and Rescue, SAR) poskytuje pomoc letounům v nouzi nebo posádkám havarovaných letadel na celém území České republiky. Pro tyto účely je vyčleněn vrtulník s trvalou pohotovostí, na jehož palubě jsou dva letečtí záchranáři se speciálním výcvikem v oblasti slaňování, lezení a potápění. Ti jsou schopni stabilizovat pacienta, poskytnout mu potřebnou první pomoc před příjezdem lékařského personálu a v některých případech také vyprostit zraněného z těžko dostupného terénu (skály, vodní plochy, lesy).

Letecká záchranná služba je využívána k rychlému zásahu lékařů a zdravotníků, k šetrnému převozu pacientů v případech ohrožujících život, při dopravních nehodách, haváriích, mimořádných situacích a krizových stavech. Centrum letecké záchranné služby Plzeň-Líně zajišťuje činnost ve prospěch integrovaného záchranného systému

Plzeňského a Karlovarského kraje, vojenské vrtulníky jsou však k dispozici na celém území státu v případě, že civilní vrtulníky plní jiné, naléhavější úkoly. Letecká záchranná služba uskuteční ročně kolem pěti set zásahů. Vrtulníky určené pro leteckou záchrannou službu jsou ve dvou barevných variantách (červenobílé a zelené) a jsou celoročně ve 24hodinové pohotovosti. Zdravotnická část posádky vrtulníku je vždy minimálně dvoučlenná (lékař a letecký záchranář).

Vzdušné síly Armády České republiky se pravidelně prezentují na veřejnosti v rámci leteckých dnů (například Dny NATO & Dny vzdušných sil Armády České republiky v Ostravě nebo letecká show CIAF – Czech International Air Fest – v Hradci Králové), na nichž jejich příslušníci představují hlavní typy techniky a své dovednosti při její obsluze.

Náměty k diskusi:

- a) Je pro Českou republiku důležité mít vlastní vzdušné síly?
- b) Při jaké krizové události můžete vidět zasahovat vojenské profesionály vzdušných sil?
- c) Na jakých akcích například můžete vidět ukázky techniky vzdušných sil?

Možné otázky:

- 1. Jaké jsou hlavní úkoly vzdušných sil Armády České republiky?
- 2. K čemu slouží letecká pátrací a záchranná služba?
- 3. Jak a kde přispívají vzdušné síly do letecké záchranné služby?
- 4. Jakou barvu může mít vrtulník letecké záchranné služby?

5.7 Velitelství výcviku – Vojenská akademie

Velitelství výcviku – Vojenská akademie Vyškov provádí základní, odbornou a speciální přípravu vojáků, jejich kariérové vzdělávání a výcvik a přípravu příslušníků aktivní zálohy. Dále zajišťuje modernizaci a rozvoj výcvikových zařízení Armády České republiky. V neposlední řadě vytváří podmínky pro činnost a výcvik součástí zahraničních armád na našem území.

5.8 Podpora vojsk

Podporou vojsk rozumíme zabezpečení jednotek pozemních sil, vzdušných sil a dalších útvarů a zařízení Armády České republiky, včetně zahraničních misí, a to v oblasti logistiky, komunikačních a informačních systémů a vojenského zdravotnictví.

Logistika se zabývá pořizováním, skladováním, údržbou a opravami majetku, zásob, techniky, výzbroje a vojenských zařízení. Do oblasti logistiky patří také zabezpečení pobytu cizích vojsk na našem území, řízení vojenské přepravy a péče o životní prostředí. V zahraničních misích zajišťují logistické orgány pro nasazené jednotky Armády České republiky dodávky a opravy techniky, materiálu a nezbytných služeb (stravování, ubytování apod.), a to buď prostřednictvím pravidelných transportů z České republiky, nebo nákupem v místě nasazení.

V oblasti komunikačních a informačních systémů je řešeno zajištění nepřetržitého spojení v rámci Armády České republiky. Patří sem výcvik spojovacích specialistů, rozvoj a provoz armádních komunikačních a informačních systémů a jejich propojení se systémy Severoatlantické aliance a spojenců. Vzhledem k rychlému vývoji informačních technologií, spojenému s používáním složitých zařízení a systémů, je tento segment podpory vojsk velmi důležitý.

Vojenské zdravotnictví plní úkoly komplexní zdravotnické podpory. Zajišťuje léčebnou i preventivní péči vojákům Armády České republiky, připravuje vojenský zdravotnický personál pro plnění úkolů v míru (včetně krizových situací) i za války a zajišťuje zásobování zdravotnickým materiálem. V případě naléhavé potřeby je schopno posílit i civilní zdravotnickou infrastrukturu státu. Účast českých vojenských zdravotníků v zahraničních mírových operacích je trvale oceňována mezinárodními vojenskými velitelstvími, orgány Organizace spojených národů i pracovníky Červeného kříže. Své renomé si získali zejména během nasazení v operaci Pouštní bouře v Iráku, v misích na území bývalé Jugoslávie (například v misi Organizace spojených národů UNPROFOR v Bosně a Hercegovině nebo v operaci Severoatlantické aliance KFOR v Kosovu), v operaci ISAF v Afghánistánu či poskytnutím humanitární pomoci v Albánii, Turecku a Pákistánu.

Součástí vojenského zdravotnictví je i **vojenská kynologie**, která zabezpečuje výcvik kynologů, psůvodů a služebních psů a připravuje je na činnost ve prospěch Armády České republiky, Policie České republiky a integrovaného záchranného

systému nebo na vyslání do zahraničních operací. Psi jsou cvičeni zejména k vyhledávání zbraní a výbušnin, drog, k ostraze, hlídkování a pátrání po obětech živelních katastrof a ztracených lidech. Příkladem může být německý ovčák Athos, který v Afghánistánu pomáhal českým vojákům vyhledávat výbušniny. Athos byl při své misi těžce zraněn, ale podařilo se jej zachránit. Od ministra obrany dostal po návratu domů vyznamenání.

Náměty k diskusi:

a) Proč je podpora vojsk důležitá?

Možné otázky:

1. *K čemu slouží podpora vojsk a jaké úkoly řeší?*
2. *Jaké úkoly řeší oblast vojenské logistiky?*
3. *Jaký mají význam komunikační a informační systémy pro vojska? Je důležité, aby systémy spojenců navzájem spolupracovaly?*
4. *Jaké úkoly plní vojenské zdravotnictví?*
5. *Může být vojenské zdravotnictví využito i pro civilní účely? Kdy například?*
6. *K čemu jsou využíváni vojenští psi?*

6. HUMANITÁRNÍ MISE A VOJENSKÉ OPERACE V ZAHRANIČÍ

Tak jak je uvedeno v kapitole 2, zahraniční humanitární mise a vojenské operace Armády České republiky mají pro zajištění bezpečnosti samotné České republiky velký význam. Princip nedělitelnosti bezpečnosti znamená, že bezpečnost České republiky nelze oddělovat od bezpečnosti v euroatlantické oblasti a že ochrana občanů a území státu nekončí na jeho hranicích. V souladu s tímto principem je účastí českých vojáků na zajišťování mezinárodní bezpečnosti zvyšována rovněž naše vlastní bezpečnost.

Úspěšná účast českých vojáků v misích a operacích přispívá také ke **zvyšování prestiže naší země na mezinárodní scéně a k posilování politického vlivu České republiky v zahraničí**. Aktivní účast České republiky při řešení konfliktů a zejména při následné postkonfliktní rekonstrukci může rovněž zvýšit naše šance na navázání či prohloubení ekonomické spolupráce v regionu.

6.1 Historie účasti v humanitárních misích a zahraničních operacích

Mimo území státu je Armáda České republiky nasazována do misí nebo operací Severoatlantické aliance, Evropské unie, Organizace spojených národů, případně v rámci ad hoc vytvářených koalic. Do zahraničí jsou kromě příslušníků bojových jednotek opakovaně vysíláni také například chemici, pyrotechnici, vojenští lékaři, vojenští policisté, psovodi nebo strážní jednotky.

Novodobá historie české účasti na řešení krizových situací mimo území státu začala vysláním československé protichemické jednotky do Perského zálivu v prosinci 1990. V rámci operací Pouštní štít (Desert Shield) a Pouštní bouře (Desert Storm) v Saúdské Arábii a Kuvajtu působilo a první bojové zkušenosti získalo celkem 200 vojáků.

Od té doby působili příslušníci českých ozbrojených sil v řadě mezinárodních misí a operací pod vlajkou Severoatlantické aliance, Evropské unie nebo Organizace spojených národů a podíleli se na stabilizaci situace v mnoha rizikových zemích a regionech. Za zmínku stojí účast českých vojáků na Balkáně (Bosna a Hercegovina, Chorvatsko, Kosovo, Makedonie), v Africe (Čad, Demokratická republika Kongo, Eritrea, Libérie, Mali, Mosambik, Sierra Leone, Středoafrická republika), na Středním východě (Kuvajt, Irák, Sinajský poloostrov), na Kavkaze (Gruzie, Čečensko, Náhorní Karabach), v Moldávii, Tádžikistánu a Afghánistánu. Čeští vojenští zdravotníci byli nasazeni například i v Albánii, kde poskytovali zdravotnickou pomoc uprchlíkům, nebo v Turecku či Pákistánu, kde pomáhali likvidovat následky ničivého zemětřesení.

Občané České republiky se rovněž zúčastňují volebních a dalších pozorovatelských misí pořádaných pod hlavičkou Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě.

Například v dubnu 2014 se mise na Ukrajině v rámci zvláštního mezinárodního inspekčního týmu Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě zúčastnil český voják, který byl na nějaký čas zadržen separatisty.

Příslušníci Armády České republiky si ve všech misích a operacích vysloužili uznání ze strany spojenců a partnerů.

6.2 Příklad nasazení Armády České republiky v operaci Kosovo Force (KFOR)

V rámci mnohonárodních mírových sil KFOR se jednotky pozemních sil Armády České republiky účastnily operace, jejímž hlavním úkolem bylo podporovat misi Organizace spojených národů v Kosovu a přispívat zde k vytváření a udržování bezpečného prostředí. Češi střežili kosovsko-srbskou administrativní hranici, zajišťovali bezpečný návrat uprchlíků a nepřetržitě zabezpečovali střežení a ochranu odloučených oblastí obývaných srbskou menšinou. K dalším úkolům patřil boj s organizovaným zločinem, pomoc civilnímu obyvatelstvu při návratu k normálnímu životu a spolupráce s humanitárními organizacemi při obnově konfliktem poničeného území. Zabráňovali násilným útokům kosovských Albánců proti srbské menšině, vypalování srbských obydlí a ničení srbských kulturních památek. Evakuovali stovky kosovských Srbů z ohnisek nepokojů do bezpečí, doprovázeli autobusy přepravující srbské děti do škol a monitorovali situaci v místech se smíšeným osídlením.

Náměty k diskusi:

- Najděte na mapě, ve kterých zemích plnili příslušníci a jednotky Armády České republiky úkoly v zahraničních humanitárních misích a vojenských operacích.
- Proč Česká republika nasazuje jednotky svých ozbrojených sil do misí a operací mimo vlastní území?
- Znáte někoho ve svém okolí, kdo se podobné akce zúčastnil? Hovořili jste s ním o tom? Co vás na jeho vyprávění zaujalo?

Možné otázky:

- Čeští vojáci plní úkoly v zahraničních misích a operacích, které organizují různé mezinárodní organizace. O které organizace jde?
- Na území kterých států proběhly operace KFOR a ISAF?

7. VOJENSKÁ ČINNÁ SLUŽBA

7.1 Vojenská činná služba

Vojenská činná služba mimo stav ohrožení státu nebo mimo válečný stav zahrnuje službu vojáka z povolání a vojenská cvičení nebo výjimečná vojenská cvičení. Při vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu se všechny druhy vojenské činné služby mění na takzvanou službu mimořádnou.

Obrázek č. 10: Vojenská činná služba

7.2 Služba vojáka z povolání

Voják z povolání vykonává vojenskou činnou službu ve služebním poměru k České republice jako své zaměstnání. Vojákem z povolání se může stát občan České republiky starší 18 let, který složil vojenskou přísahu, splňuje stanovené zdravotní a fyzické předpoklady, má potřebnou kvalifikaci, je trestně bezúhonný a nepodporuje, nepropaguje nebo nesympatizuje s hnutím, které prokazatelně směřuje k potlačování práv a svobod člověka nebo hlásá národnostní, náboženskou anebo rasovou zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob.

Voják z povolání je **povinen sloužit podle potřeb České republiky** na území státu i v zahraničí. Po dobu svého služebního poměru je omezen v některých základních právech zaručených Listinou základních práv a svobod, nesmí být například členem politické strany, politického hnutí ani odborové organizace.

Službu může vykonávat v ozbrojených silách České republiky, ve Vojenské policii, Vojenském zpravodajství, na Ministerstvu obrany a jiných orgánech státní správy, v mezinárodních organizacích nebo ve vojenských školách, nemocnicích či opravárenských podnicích.

Vojenská přísaha

Já, voják ozbrojených sil, vědom si svých občanských a vlasteneckých povinností, slavnostně prohlašuji, že budu věrný České republice.

Budu vojákem statečným a ukázněným a budu plnit ustanovení vojenských předpisů. Svědomitě se budu učit ovládat vojenskou techniku a zbraně a připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení.

Pro obranu vlasti jsem připraven nasadit i svůj život.

Tak přísahám!

Základní řád ozbrojených sil České republiky,
příloha č. 1: Text vojenské přísahy

Voják z povolání je i mimo dobu výkonu služby povinen chovat se tak, aby neohrozil vážnost a důvěryhodnost ozbrojených sil. Podléhá kázeňskému právu, což znamená, že mu za jakýkoli kázeňský přestupek může být uložen kázeňský trest a za příkladné plnění služebních povinností nebo za záslužné činy udělena kázeňská odměna.

Žáci základní školy si mohou po ukončení povinné školní docházky podat přihlášku ke studiu na Vojenské střední škole a Vyšší odborné škole Ministerstva obrany v Moravské Třebové, která poskytuje úplné střední odborné vzdělání zakončené maturitní zkouškou v oborech Vojenské lyceum a Elektrotechnika. Vzdělávání je zaměřeno na přípravu k výkonu služby vojáka z povolání ve služebním poměru k České republice. Absolvent školy může ihned nastoupit přímo k výkonu služby u vojenských útvarů a zařízení, nebo dále studovat na vysoké vojenské škole – Univerzitě obrany v Brně. Žákům jsou po dobu studia poskytovány naturální a peněžní náležitosti (výstrojí a přepravní náležitosti, ubytování a stravování). Aktuální informace o přijímacím řízení a podrobnosti o průběhu studia jsou k dispozici na internetových stránkách školy (www.vsmt.cz).

7.3 Vojenská činná služba vojáků v záloze

Vojákem v záloze je občan, na kterého se vztahuje branná povinnost a je zařazen v aktivní nebo povinné záloze ozbrojených sil. Této problematice se podrobněji věnuje kapitola 8.

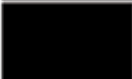
V míru, tedy mimo stav ohrožení státu a válečný stav, vykonává voják v záloze vojenskou činnou službu formou vojenských cvičení a výjimečných vojenských cvičení.

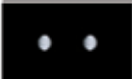
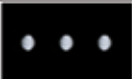
Vojenským cvičením se rozumí druh vojenské činné služby, kterým je voják v záloze připravován k plnění úkolů ozbrojených sil.

Výjimečné vojenské cvičení je druhem vojenské činné služby, kterou vykonává voják v záloze, vyžadují-li to záchranné práce při živelních pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, životní prostředí nebo značné majetkové hodnoty.

7.4 Vojské hodnosti

Vojáci jsou zařazeni do některého z hodnostních sborů (mužstvo, poddůstojníci, praporčíci, nižší nebo vyšší důstojníci a generálové) a jsou jmenováni do vojenské hodnosti. Studenti vojenských škol mají na služebním stejnokroji i označení studijního ročníku.

Mužstvo	
	
Vojín	Svobodník

Poddůstojníci		
		
Desátník	Četař	Rotný

Praporčíci				
				
Rotmistr	Nadrotmistr	Praporčík	Nadpraporčík	Štábní praporčík

Nižší důstojníci		
		
Poručík	Nadporučík	Kapitán

Vyšší důstojníci		
		
Major	Podplukovník	Plukovník

Generálové			
			
Brigádní generál	Generálmajor	Generálporučík	Armádní generál

Obrázek č. 11: Vyšívané hodnostní označení na vojenských polních stejnokrojích

7.5 Vojenský stejnokroj

Voják je povinen při výkonu služby nosit vojenský stejnokroj, který charakterizuje jeho příslušnost k ozbrojeným silám, včetně druhu vojsk a vojenské hodnosti. Vzhledem k účelu jeho užití se rozlišují různé druhy vojenských stejnokrojů. Podle povahy činnosti mají vojáci k dispozici například stejnokroj služební, vycházkový, maskovací nebo reprezentační. Stejnokroje jsou uzpůsobeny také rozdílným klimatickým podmínkám (tropické teploty, velké mrazy apod.) a místu nasazení (pouštní prostředí, lesy apod.). Základní barvy služebních stejnokrojů jsou zelená pro pozemní síly a modrá pro letectvo.

Obrázek č. 12: *K různým činnostem a do různých podmínek jsou vojákům k dispozici různé stejnokroje*

7.6 Ženy v ozbrojených silách

Ženy začaly vstupovat do vojenské služby za druhé světové války. Procházely základním výcvikem pro muže a byla jim přiznána hodnost vojína. Bojovaly po boku mužů na východní i západní frontě většinou ve funkcích zdravotnic, telefonistek, radistek a obsluh protiletadlových děl. Po válce byly zařazeny do armádních struktur nebo se vrátily do civilního života.

Zájem žen o vojenskou službu výrazně vzrostl v 90. letech minulého století, kdy se změnil pohled společnosti na službu v ozbrojených silách. Současná armáda je ženám dlouhodobě otevřena, v lednu 2014 sloužilo v ozbrojených silách 14% žen. V současné době neexistuje vojenská odbornost, která by byla ženám zakázána, české vojákyně se účastní rovněž náročných misí a operací v zahraničí.

Náměty k diskusi:

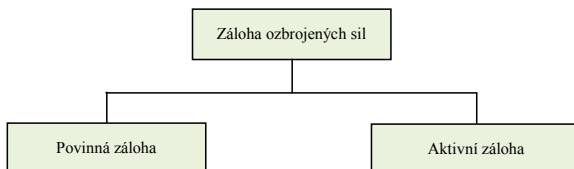
- Jaký je váš názor na profesionální armádu?*
- Jaké vlastnosti má mít voják z povolání?*
- Při jaké příležitosti jste se setkali s vojákem z povolání?*

Možné otázky:

- Kdo může být vojákem z povolání?*
- Omezuje služba v ozbrojených silách vojáky v některých občanských právech? Jak?*
- Jaký je rozdíl mezi vojenským cvičením a výjimečným vojenským cvičením?*
- Jaké znáte vojenské hodnosti? Která z nich je nejnižší a nejvyšší?*
- Co se dá vyčíst z vojenského stejnokroje?*
- Slouží dnes v Armádě České republiky ženy? Jak je na ně nahlíženo?*

8. ZÁLOHA OZBROJENÝCH SIL

Pro doplňování ozbrojených sil se vytváří záloha ozbrojených sil. Ta se skládá z povinné zálohy a z aktivní zálohy.

Obrázek č. 13: Záloha ozbrojených sil

Povinnou zálohu ozbrojených sil tvoří ze zákona bývalí vojáci, kteří vykonali vojenskou činnou službu. Po vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu se k nim navíc přidávají občané, kteří byli odvedeni při odvodním řízení (tedy byli zařazeni do zálohy). Bude-li situace kritická, bude povinná záloha povolána k mimořádné vojenské službě, tedy k bojovým útvarům ozbrojených sil.

V **aktivní záloze** jsou bývalí vojáci nebo občané, kteří se rozhodli dobrovolně převzít výkon branné povinnosti. Ti se k obraně státu připravují v průběhu kratších vojenských cvičení, dále však vykonávají svá civilní povolání. V případě potřeby (například pomoc při živelních pohromách) je může vláda na kratší dobu povolat k výjimečnému vojenskému cvičení.

Vojákem v aktivní záloze se může stát osoba, která dosáhla věku 18 let, je trestně bezúhonná a zdravotně způsobilá a požádala o to. Do aktivní zálohy je občan zařazen na základě dohody, kterou s ním na dobu tří let uzavře krajské vojenské velitelství. Služba v aktivní záloze je finančně kompenzována. V současné době je v aktivní záloze zařazeno přibližně 1 200 občanů, jejich počet by však měl být v budoucnosti navýšen.

Náměty k diskusi:

- Proč se bývalí vojáci z povolání stávají vojáky v povinné záloze?*
- Proč někteří občané dobrovolně vstupují do aktivní zálohy?*
- Proč mají vojáci v aktivní záloze větší předpoklady být lépe připraveni k obraně státu než ostatní občané?*

Možné otázky:

- 1. K čemu slouží záloha ozbrojených sil?*
- 2. Jaké jsou druhy zálohy ozbrojených sil?*
- 3. Kdo tvoří povinnou zálohu ozbrojených sil?*
- 4. Kdo tvoří aktivní zálohu ozbrojených sil?*
- 5. Kdo se může stát vojákem v aktivní záloze?*

9. POVINNOSTI OBČANA PŘI OBRANĚ STÁTU

Od roku 2005, kdy byla zrušena povinná vojenská základní služba, je Armáda České republiky plně profesionální. Zákonná povinnost občanů bránit svou vlast však ani s profesionalizací armády nezanikla. Profesionalizace Armády České republiky ale vedle nesporných pozitiv přispěla k postupnému oslabování naplňování principu občanské odpovědnosti za obranu státu. Vojenská základní služba totiž seznámila většinu mladé mužské populace s jejími povinnostmi při obraně státu, a představovala tak cenný zdroj připravených občanů (například v roce 1994 vykonávalo vojenskou základní službu přibližně 50 000 mužů).

V současném právním řádu je příprava občanů k obraně státu řešena zákonem č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky. Z této právní normy vyplývá, že **v míru je příprava občanů k obraně státu dobrovolná.**

V případě zhoršování mezinárodní bezpečnostní situace budou nařízením vlády v České republice vyhlášena mimořádná opatření před stavem ohrožení státu a **princip dobrovolnosti bude nahrazen povinností.** Příprava obyvatelstva k obraně státu je začleněna do zákonem vymezených mimořádných opatření. Rozsah, obsah a organizace přípravy včetně specifikace cílových skupin občanů jsou zahrnuty do plánů realizace mimořádných opatření před stavem ohrožení státu.

V případě vyhlášení stavu ohrožení státu pokračuje příprava v obdobném režimu, netýká se však osob, které jsou již zapojeny do plnění obranných úkolů.

Po vyhlášení válečného stavu je příprava občanů k obraně ukončena a její výsledky jsou uplatňovány při realizaci praktických opatření státu.

Příprava občanů k obraně státu **má charakter vzdělávání.** Provádí se především v rámci základního a středního vzdělávání. Zahrnuje zejména zdravotnickou přípravu, přípravu k civilní ochraně, zájmovou činnost s technickým a sportovním zaměřením, přípravu obyvatelstva k sebeobraně a vzájemné pomoci (tyto oblasti nejsou do této pomůcky zahrnuty, neboť jsou řešeny v jiných materiálech, které se zabývají nevojenskými aspekty přípravy člověka na mimořádné události) a další činnosti spojené s branností a se zabezpečením přípravy k obraně státu. Musí být systematická a diferencovaná z hlediska obsahového zaměření, rozsahu, intenzity a organizace v závislosti na aktuálním stavu ve státě.

Příprava občanů k obraně státu je zaměřena na získávání, uchovávání a prohlubování znalostí, vědomostí a dovedností a upevňování mravních vlastností potřebných k obraně státu. Je prováděna u nejširší populace při respektování specifík daných například jejím věkem, pohlavím, sociálním zařazením a jinými aspekty. Z dlouhodobého hlediska je cílem dosáhnout takového stavu, aby každý občan v souladu s právním řádem České republiky při respektování výše uvedených specifík cítil stálou spoluodpovědnost za zajišťování obrany státu a byl na ni připraven.

Pro podporu procesu přípravy občanů k obraně státu byly Ministerstvem obrany České republiky vytvořeny internetové stránky **www.pokos.army.cz**. Jejich cílem

je průběžně informovat širokou veřejnost o problematice přípravy občanů k obraně státu a zároveň jí umožnit přístup k balíčku aktuálních dokumentů legislativního, informačního a podpůrného charakteru.

S přípravou občanů k obraně státu úzce souvisí pojmy branná povinnost, odvodní řízení, mobilizace, pracovní povinnost či pracovní výpomoc.

Branná povinnost je povinnost všech občanů České republiky (mužů i žen) plnit úkoly ozbrojených sil České republiky. Zahrnuje povinnost občana podrobit se odvodnímu řízení, vykonávat vojenskou činnou službu a plnit další povinnosti stanovené branným zákonem. Branná povinnost vzniká občanovi den po jeho osmnáctých narozeninách a zaniká dnem dosažení věku 60 let. Občan brannou povinnost plní za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu. V míru je branná povinnost vykonávána na **principu dobrovolnosti**. Tento princip se za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu mění ze zákona v **povinnost** a vztahuje se na všechny státní občany České republiky ve stanoveném věkovém rozpětí. Činnosti v oblasti realizace branné povinnosti občanů vykonává 14 krajských vojenských velitelství.

Po vyhlášení stavu ohrožení státu osoby podléhající branné povinnosti podle vybraných ročníků narození a civilních odborností absolvují **odvodní řízení** a podle potřeb ozbrojených sil České republiky budou povolávány k **absolvování základního výcviku**.

Po vyhlášení stavu ohrožení státu bude vyhlášena částečná mobilizace. Po vyhlášení válečného stavu bude vyhlášena všeobecná mobilizace. **Mobilizace** je hromadné doplnění vojenských útvarů a vojenských zařízení osobami a věcnými prostředky (movité i nemovité věci a služby) k plnění úkolů spojených se zabezpečením obrany státu.

Česká republika využívá k zajištění obrany zejména vlastní věcné prostředky. Pokud tyto prostředky nepostačují, může být za stavu ohrožení státu a válečného stavu právnické nebo fyzické osobě, která tyto věcné prostředky vlastní, uložena povinnost poskytnout je pro obranu státu. V praxi to například znamená, že občan bude povinen poskytnout svoje motorové vozidlo.

Za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu může být uložena občanům ve věku od 18 do 62 let pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc k činnostem potřebným k zajišťování životně důležitých funkcí státu nebo k zabezpečení ozbrojených sil.

Pracovní povinnost je povinnost fyzických osob vykonávat po nezbytně nutnou dobu určené práce, které jsou nutné pro řešení krizové situace v místě určeném a podle potřeb orgánů krizového řízení.

U **pracovní výpomoci** je tato povinnost fyzických osob omezena pouze na vykonávání jednorázových a mimořádných úkolů.

Náměty k diskusi:

- a) Jaký význam má příprava občanů k obraně státu?
- b) Proč je důležité, aby se občané připravovali na obranu státu?
- c) Kdo by se na obraně státu měl podílet?
- d) Jaké jsou podle vašeho názoru nejvhodnější formy přípravy občanů k obraně státu?
- e) Mají muži i ženy stejnou brannou povinnost a co si o tom myslíte?

Možné otázky:

- 1. Jakou formou probíhá příprava občanů k obraně státu?
- 2. Co je branná povinnost a na koho se vztahuje?
- 3. Za jakých krizových stavů je branná povinnost naplňována?
- 4. Patří občané, kteří se dobrovolně (zpravidla při zaměstnání) připravují na plnění úkolů ozbrojených sil, do povinné zálohy ozbrojených sil? Pokud ne, kam tedy?

DŮLEŽITÉ PRÁVNÍ PŘEDPISY A JINÉ DOKUMENTY

Právní předpisy

Ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Nejvyšší právní norma státu, vytváří pravidla výkonu státní moci. V článku 43 upravuje vyhlášení válečného stavu, účast České republiky v mezinárodních obranných systémech a vyslání ozbrojených sil České republiky do zahraničí a pobyt cizích vojsk na území státu. V článku 63 připisuje prezidentovi republiky roli vrchního velitele ozbrojených sil.

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky

Definuje nástroje státu k plnění jeho základní povinnosti, tzn. zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrany jejích demokratických základů a ochrany životů, zdraví a majetkových hodnot. Vymezuje nouzový stav a stav ohrožení státu, zřizuje Bezpečnostní radu státu.

Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky

Vymezuje působnosti ústředních orgánů státní správy České republiky.

Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky

Upravuje postavení, úkoly a členění ozbrojených sil České republiky.

Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

Upravuje vznik, změnu, zánik a obsah služebních poměrů vojáků z povolání.

Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky

Stanovuje povinnosti státních orgánů, územních samosprávných celků a právnických a fyzických osob k zajišťování obrany České republiky před vnějším napadením. Upravuje problematiku přípravy občanů k obraně státu, uvádí její základní zaměření a stanovuje podíl jednotlivých subjektů na její realizaci.

Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon)

Obsahuje ustanovení o branné povinnosti a opatření související s vyhlášením stavu ohrožení státu nebo válečného stavu.

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů

Vymezuje integrovaný záchranný systém a stanovuje jeho složky a jejich působnost. Stanovuje působnost a pravomoc orgánů státní správy a územní samosprávy.

Uvádí práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události, při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení krizových stavů.

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)

Stanoví působnost a pravomoc orgánů státní správy a územní samosprávy a práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením. Definuje stav nebezpečí.

Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů

Upravuje přípravu hospodářských opatření pro krizové stavy a přijetí hospodářských opatření po vyhlášení krizových stavů.

Zákon č. 310/1999 Sb., o pobytu ozbrojených sil jiných států na území České republiky

Stanovuje právní poměry a podmínky pro pobyt ozbrojených sil jiných států na území České republiky.

Strategické, koncepční a jiné zásadní dokumenty

Bezpečnostní strategie České republiky (2011)

Základní dokument bezpečnostní politiky České republiky. Definuje naše hodnoty a zájmy a popisuje současné bezpečnostní prostředí, včetně trendů a hrozeb i jejich možných dopadů na naše zájmy. Stanovuje přístupy, jak těmto hrozbám čelit s využitím všech možných národních, bilaterálních i multilaterálních nástrojů. Popisuje strukturu a funkce jednotlivých prvků bezpečnostního systému České republiky.

Obranná strategie České republiky (2012)

Představuje záměr České republiky k zajištění obrany státu. Popisuje základní zásady výstavby a činnosti systému obrany státu, hlavní úkoly ozbrojených sil České republiky a politicko-vojenské ambice České republiky. Konstatuje, že obrana České republiky je založena na třech pilířích – tj. zodpovědném přístupu státu, moderních a akceschopných ozbrojených silách a uvědomělých občanech. Občanskou povinnost k obraně státu následně zdůrazňuje v textu.

Bílá kniha o obraně (2011)

Hodnotí reálný stav Ministerstva obrany a ozbrojených sil České republiky a vyjadřuje představu o jejich rozvoji v příštích deseti letech.

Koncepce přípravy občanů k obraně státu (2013)

Popisuje cílový stav systému provádění přípravy občanů k obraně státu z hlediska celospolečenské potřeby, stanovuje priority a směry dalšího vývoje v této oblasti a uvádí důležitá opatření k dosažení cílového stavu. Zdůrazňuje klíčovou roli občana a nutnost jeho aktivního přístupu k získávání potřebných znalostí a dovedností a osvojení si způsobů chování využitelných v případě jeho zapojení do zajišťování obrany státu.

Koncepce mobilizace ozbrojených sil České republiky (2013)

Postihuje provedení mobilizace, způsob doplnění ozbrojených sil České republiky a velikost mobilizačních příprav v míru a navrhuje proces přípravy pro převedení ozbrojených sil České republiky z mírové do válečné organizační struktury.

Koncepce operační přípravy státního území České republiky (2004)

Zabývá se zabezpečením operační přípravy státního území České republiky v míru, za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

Koncepce aktivní zálohy ozbrojených sil České republiky (2013)

Stanovuje cíle a postupy tvorby, použití a rozvoje aktivní zálohy ozbrojených sil České republiky v systému zajišťování obrany České republiky ve střednědobém horizontu.

Doktrína Armády České republiky (2013)

Definuje a objasňuje strategické a operační principy pro přípravu, vedení a zabezpečení jednotlivých typů operací, na kterých se Armáda České republiky může v souladu s platnými právními normami a mezinárodními smlouvami podílet. Doktrína může být rovněž využita orgány státní správy a územní samosprávy spolupracujícími s Armádou České republiky při řešení krizových situací na území státu.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (2013)

Dokument byl vydán v lednu 2013 Opatřením ministra školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Upravený program nabyl účinnosti dnem 1. září 2013. V upraveném rámcovém vzdělávacím programu je nově zařazena i problematika přípravy občanů k obraně státu. Tento krok vychází z Koncepce přípravy občanů k obraně státu.

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 (2013)

Popisuje systém ochrany obyvatelstva v České republice. Definuje základní principy ochrany obyvatelstva a nástroje, jejichž prostřednictvím je prakticky realizována. Obsahuje základní úkoly pro realizaci stanovených priorit.

DOPORUČENÉ ODKAZY

Příprava občanů k obraně státu:

www.pokos.army.cz

Ministerstvo obrany a Armáda České republiky:

www.army.cz

Severoatlantická aliance:

www.nato.int

www.natoaktual.cz

Společná bezpečnostní a obranná politika Evropská unie:

www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/eu_csdp/bezpecnostni_a_obranna_politika_eu_csdp.html

Pracovní a poradní orgány vlády:

www.vlada.cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady

Rozcestník webů útvarů a součástí Ministerstva obrany České republiky:

www.online.army.cz/webove-stranky

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání:

www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/upraveny-ramcovy-vzdelavaci-program-pro-zakladni-vzdelavani

Metodické doporučení k problematice přípravy občanů k obraně státu:

www.pokos.army.cz/pro-ucitele/zakladni-skoly

Edukativní programy pro žáky základních škol:

www.sikcz.cz

www.vhu.cz/operace-historikon-zakladni-informace-a-objednavky/

Videoklipy a filmové dokumenty o armádě:

www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?pgid=154&conn=1861&pg=3

www.youtube.com/user/tvarmycz

Krizové řízení v oblasti obrany státu (učební text):

www.hzscr.cz/soubor/modul-d-2-pdf.aspx

Humanitární mise a zahraniční operace:

www.mise.army.cz

Vojenská historie:

www.vhu.cz

www.csol.cz

Vojenské povolání:

www.kariera.army.cz

Možnosti studia na vojenských školách:

www.vsmc.cz

www.unob.cz

Tematicky řazená fotogalerie:

www.flickr.com/czecharmy/collections

Mapa vojensko-turistických cílů:

www.turistika.army.cz

Sociální síť:

www.facebook.com/MinisterstvoobransyCeske republiky

www.facebook.com/ArmadaCeske republiky

www.twitter.com/ObranaTweetuje

SOUBOR TESTOVACÍCH OTÁZEK

Otázka k 1. kapitole

BEZPEČNOSTNÍ PROSTŘEDÍ

1. Mohou mít hrozby a rizika šířené ze vzdálených oblastí dopad na bezpečnost České republiky?
- a) ano
 - b) ne

Otázky k 2. kapitole

ZAPOJENÍ ČESKÉ REPUBLIKY DO MEZINÁRODNÍCH ORGANIZACÍ A JEHO VÝZNAM

2. Severoatlantická aliance má v současnosti:
- a) 15 členů
 - b) 28 členů
 - c) 32 členů
 - d) 51 členů
3. Členským státem Severoatlantické aliance není:
- a) Německo
 - b) Polsko
 - c) Slovensko
 - d) Rakousko
4. Česká republika se stala členem Severoatlantické aliance v roce:
- a) 1989
 - b) 1993
 - c) 1999
 - d) 2003
5. Podstatou kolektivní obrany podle článku 5 Severoatlantické smlouvy je:
- a) vzájemná pomoc členských států Severoatlantické aliance při ozbrojeném útoku
 - b) vzájemná pomoc evropských států při likvidaci živelních katastrof
 - c) vzájemná pomoc států střední Evropy při obraně spotřebitelů
 - d) vzájemná pomoc České republiky a Polska při leteckých nehodách

- 6. Evropská unie má v současnosti:**
- a) 12 členů
 - b) 15 členů
 - c) 28 členů
 - d) 32 členů
- 7. Jsou všechny státy sousedící s Českou republikou členy Evropské unie?**
- a) ano
 - b) ne
- 8. Je Česká republika zapojena do Společné bezpečnostní a obranné politiky (CSDP) Evropské unie?**
- a) ano
 - b) ne
- 9. Cílem Společné bezpečnostní a obranné politiky Evropské unie není:**
- a) chránit nezávislost a celistvost Evropské unie
 - b) udržovat mír
 - c) podporovat cestování
 - d) podporovat dodržování lidských práv a základních svobod
- 10. Hlavním úkolem Organizace spojených národů je:**
- a) organizování mezinárodních sportovních a kulturních akcí
 - b) provádění výzkumu v oblasti porodnosti
 - c) udržování míru ve světě a rozvoj přátelských vztahů mezi národy
 - d) budování celosvětových ozbrojených sil
- 11. Organizace spojených národů má v současné době:**
- a) 51 členů
 - b) 28 členů
 - c) 193 členů
 - d) 205 členů
- 12. Právní rámec pro organizaci pozorovatelských a mírových misí Organizace spojených národů je dán:**
- a) právními předpisy země, ve které mise probíhá
 - b) Severoatlantickou smlouvou
 - c) Chartou Organizace spojených národů
 - d) Ústavou České republiky

- 13. Voják mise Organizace spojených národů nosí baret nebo přilbu:**
- a) v národních barvách
 - b) v modré barvě
 - c) v zelené barvě
 - d) baret ani přilbu nikdy nenosí
- 14. Technika používaná v misích Organizace spojených národů má barvu:**
- a) bílou
 - b) maskovací dle prostředí, ve kterém operuje
 - c) modrou
 - d) reflexní žlutou
- 15. Mise a operace uskutečňované v rámci Společné bezpečnostní a obranné politiky Evropské unie nemohou být:**
- a) humanitární a záchranné
 - b) poradní a pomocné
 - c) bojové, k řešení krize
 - d) technické, k zajištění plynulosti automobilové a vlakové dopravy

Otázky k 3. kapitole

KRIZOVÉ STAVY

- 16. Mezi krizové stavy ve smyslu krizového řízení nepatří:**
- a) stav ohrožení státu
 - b) nutná obrana
 - c) nouzový stav
 - d) válečný stav
- 17. Po vyhlášení stavu ohrožení státu:**
- a) mohou být omezena některá občanská práva a svobody
 - b) ztrácí občané České republiky volební právo
 - c) přestává platit Listina základních práv a svobod
 - d) přestává platit Ústava České republiky
- 18. Válečný stav může být vyhlášen v případě:**
- a) povodní
 - b) rozsáhlého požáru
 - c) napadení České republiky
 - d) při ozbrojené vzpouře vězňů

- 19. Je pravda, že o vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu se občan dozví prostřednictvím televize, rozhlasu a tisku?**
- a) ano
 - b) ne
- 20. O vyhlášení válečného stavu rozhoduje:**
- a) prezident republiky
 - b) vláda
 - c) Parlament České republiky
 - a) Ministerstvo obrany
- 21. Pro území celého státu nelze vyhlásit:**
- a) válečný stav
 - b) nouzový stav
 - c) stav nebezpečí
 - d) stav ohrožení státu
- 22. Omezení základních práv a svobod při vyhlášení krizového stavu musí vláda zveřejnit:**
- a) pokud možno ještě před vyhlášením krizového stavu
 - b) současně s vyhlášením krizového stavu
 - c) do 24 hodin po vyhlášení krizového stavu
 - d) nemusí zveřejňovat
- 23. Stav ohrožení státu lze vyhlásit:**
- a) pouze na dobu 30 dnů
 - b) na období delší než 30 dnů
 - c) na období nejvýše dvou měsíců
 - d) na neomezenou dobu

Otázky ke 4. kapitole

BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM

- 24. Do bezpečnostního systému České republiky nepatří:**
- a) vláda
 - b) Ministerstvo obrany
 - c) orgány Evropské unie
 - d) prezident republiky

25. Za zajišťování obrany České republiky nese odpovědnost:

- a) vláda
- b) prezident republiky
- c) Ministerstvo obrany České republiky
- d) obecní a krajské úřady

26. Základním úkolem ozbrojených sil České republiky je:

- a) obrana České republiky a spojeneckých zemí před vnějším napadením
- b) zvyšování povědomosti občanů České republiky o Severoatlantické alianci
- c) pomoc při odstraňování následků živelních katastrof
- d) provádění branné výchovy obyvatelstva

27. Do ozbrojených sil nepatří:

- a) Armáda České republiky
- b) Hradní stráž
- c) Vojenská kancelář prezidenta republiky
- d) Policie České republiky

28. Vrchním velitelem ozbrojených sil České republiky je:

- a) prezident republiky
- b) předseda vlády
- c) ministr obrany
- d) náčelník Generálního štábu Armády České republiky

29. Bezpečnostní rada státu je pracovním orgánem:

- a) prezidenta republiky
- b) vlády
- c) předsedy Poslanecké sněmovny České republiky
- d) ministra obrany

Otázky k 5. kapitole

ARMÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

30. Den ozbrojených sil slavíme:

- a) 12. března jako připomínku vstupu České republiky do Severoatlantické aliance
- b) 9. května jako připomínku ukončení druhé světové války
- c) 30. června jako připomínku přísahy jednotek československých legií ve Francii v roce 1918 hlásících se k boji za samostatný Československý stát
- d) 11. listopadu jako připomínku válečných veteránů

- 31. Armádu České republiky nelze použít:**
- a) při napadení České republiky
 - b) při odstraňování následků živelních katastrof
 - c) k posílení Policie České republiky
 - e) k soukromým účelům ústavních činitelů
- 32. Velení Armádě České republiky zabezpečuje:**
- a) vláda
 - b) Generální štáb Armády České republiky
 - c) ministr obrany
 - d) Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky
- 33. K hlavním úkolům pozemních sil Armády České republiky nepatří:**
- a) vedení obranné a útočné bojové činnosti
 - b) posílení ochrany státní hranice
 - c) střežení objektů na území České republiky
 - d) ochrana vzdušného prostoru
- 34. Hlavním úkolem vzdušných sil Armády České republiky je:**
- a) ochrana vzdušného prostoru státu
 - b) hašení rozsáhlých požárů ze vzduchu
 - c) monitorování dopravní situace
 - d) letecká přeprava do států Severoatlantické aliance
- 35. Vrtulníky vojenské letecké záchranné služby mají barvu:**
- a) žlutou nebo šedivou
 - b) bílou nebo červenou
 - c) červenobílou nebo zelenou
 - d) modrozelenou nebo bílou
- 36. Do systému podpory vojsk nepatří:**
- a) vojenská logistika
 - b) vojenské zdravotnictví
 - c) vojenská kynologie
 - d) bojová činnost
- 37. Provádění oprav a techniky zajišťuje:**
- a) vojenská logistika
 - b) vojenská kynologie
 - c) vojenské zdravotnictví
 - d) spojovací specialisté

38. S vojenskými psy pracují příslušníci v oblasti:

- a) vojenské logistiky
- b) vojenské kynologie
- c) komunikačních a informačních systémů
- d) dělostřelectva

39. Spojení v Armádě České republiky zajišťují:

- a) příslušníci vojenské logistiky
- b) zaměstnanci České pošty
- c) příslušníci Vojenské policie
- d) specialisté na komunikační a informační systémy

40. Vojenští psi nejsou primárně používáni:

- a) k vyhledávání zbraní a výbušnin
- b) k prezentaci na kynologických soutěžích a výstavách
- c) k vyhledávání drog
- d) k pátrání po ztracených lidech

Otázky k 6. kapitole

HUMANITÁRNÍ MISE A VOJENSKÉ OPERACE V ZAHRANIČÍ

41. Účast českých vojáků v humanitárních misích a vojenských operacích v zahraničí:

- a) přispívá k zajišťování naší vlastní bezpečnosti
- b) nemá žádný vliv na naši bezpečnost
- c) slouží jen ke spotřebě zastaralé munice
- d) je pouze formou kázeňské odměny pro nasazené vojáky

42. Humanitární mise a vojenské operace v zahraničí nejsou organizovány:

- a) Organizací spojených národů
- b) Evropskou unií
- c) Severoatlantickou aliancí
- d) Mezinárodní zdravotnickou organizací

43. Vojáci Armády České republiky v rámci vojenských misí nikdy nepůsobili:

- a) v Asii
- b) v Africe
- c) na Antarktidě
- d) v Evropě

Otázky k 7. kapitole

VOJENSKÁ ČINNÁ SLUŽBA

- 44. Vojákem z povolání se občan České republiky stane:**
- a) na základě vlastní žádosti při splnění zákonných podmínek
 - b) na základě rozhodnutí ministra obrany
 - c) na základě rozhodnutí orgánů Severoatlantické aliance
 - d) na základě rozhodnutí soudu
- 45. Může být vojákem z povolání pouze občan České republiky?**
- a) ano
 - b) ne
- 46. Mimořádná služba je druh vojenské činné služby, který vojáci konají:**
- a) v době míru
 - b) při odstraňování následků živelních katastrof
 - c) za válečného stavu
 - d) za nouzového stavu
- 47. Do mimořádné služby je voják povolán**
- a) na základě rozhodnutí orgánů Evropské unie
 - b) na vlastní žádost
 - c) na základě rozhodnutí orgánů Severoatlantické aliance
 - d) z moci úřední
- 48. Je Armáda České republiky plně profesionální?**
- a) ano
 - b) ne
- 49. Ženy v ozbrojených silách České republiky:**
- a) nesmějí být zařazeny v bojových jednotkách
 - b) nesmějí vykonávat službu v místech ozbrojených konfliktů
 - c) mohou vykonávat službu v jakékoli vojenské odbornosti
 - d) mohou vykonávat službu pouze ve vojenském zdravotnictví
- 50. Ženy v Armádě České republiky mohou vykonávat službu:**
- a) pouze v místě svého bydliště
 - b) kdekoli, kde je nasazena Armáda České republiky
 - c) pouze na území České republiky
 - d) kdekoli na území států Evropské unie

- 51. Voják z povolání nemůže vykonávat službu:**
- a) v Armádě České republiky
 - b) na Ministerstvu obrany
 - c) v Hradní stráž
 - d) v soukromých společnostech
- 52. Voják z povolání po dobu svého služebního poměru nesmí:**
- a) vyjadřovat své názory
 - b) být členem politické strany
 - c) vlastnit majetek
 - d) vzdělávat se

Otázky k 8. kapitole

ZÁLOHA OZBROJENÝCH SIL

- 53. Je pravda, že se pro doplňování ozbrojených sil vytváří záloha ozbrojených sil?**
- a) ano
 - b) ne
- 54. Záloha ozbrojených sil se skládá:**
- a) z povinné zálohy a aktivní zálohy
 - b) z vojáků z povolání
 - c) pouze z důstojníků a generálů
 - d) z vojáků, kteří se právě vrátili ze zahraniční mise či operace
- 55. Vojákem v aktivní záloze se občan stane:**
- a) po absolvování odborného kurzu
 - b) pokud o to sám požádá, je zdravotně způsobilý, trestně bezúhonný a dosáhl 18 let
 - c) automaticky po skončení vojenské činné služby
 - d) na žádost ředitele krajského vojenského velitelství

Otázky k 9. kapitole

POVINNOSTI OBČANA PŘI OBRANĚ STÁTU

- 56. Vztahuje se branná povinnost občanů České republiky na muže i ženy?**
- a) ano
 - b) ne

- 57. Branná povinnost vzniká občanovi České republiky:**
- den po osmnáctých narozeninách a zaniká dnem dosažení 55 let
 - den po osmnáctých narozeninách a zaniká dnem dosažení 60 let
 - dnem narození a zaniká dnem dosažení 55 let
 - den po jednadvacátých narozeninách a zaniká dnem dosažení 60 let
- 58. Je v míru branná povinnost vykonávána na principu dobrovolnosti?**
- ano
 - ne
- 59. Občan České republiky, na kterého se vztahuje branná povinnost, je povinen:**
- připravit si zásoby potravin
 - prostudovat branný zákon
 - snížit spotřebu elektrické energie, plynu a vody
 - podrobit se odvodnímu řízení
- 60. Za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu nemůže být občanovi uloženo:**
- poskytnout věcný prostředek potřebný k zajišťování obrany státu
 - darovat věcný prostředek potřebný k zajišťování obrany státu
 - vykonat pracovní povinnost k zajišťování životně důležitých funkcí státu
 - vykonat pracovní výpomoc k zajišťování životně důležitých funkcí státu

Správné odpovědi k testu

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
a	b	d	c	a	c	a	a	c	c	c	c	b	a	d	b	a	c	a	c
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
c	b	d	c	a	a	d	a	b	c	d	b	d	a	c	d	a	b	d	b
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
a	d	c	a	a	c	d	a	c	b	d	b	a	a	b	a	b	a	d	b